

2026-02

þÿ ‘ ¾ ¹ ¿ » Ì ³ . Ã . ° ± ¹ • ½ ´ Å ½ ¬ ¼ É Ã .

þÿ • ° À ± ¹ ´ µ Å Ä ¹ ° Î ½ : œ ¹ ± £ Å Ã Ä . ¼ ± Ä

þÿ ’ ¹ ² » ¹ ¿ ³ Á ± Æ ¹ ° ® • À ¹ Ã ° Ì À . Ã .

þÿ § ± Á ± » ¬ ¼ À ¿ Å Â , œ ± Á ¯ ±

þÿ œ µ Ä ± À Ä Å Ç ¹ ± ° Ì Á Ì ³ Á ± ¼ ¼ ± " · ¼ Ì Ã ¹ ± Â " ¹ ¿ ¯ ° · Ã · Â , £ Ç ¿ » ® ÿ ¹ ° ¿ ½ ¿ ¼ ¹ ° Î ½ • À ¹ Ã Ä Å
þÿ " ¹ ¿ ¯ ° · Ã · Â , ± ½ µ À ¹ Ã Ä ® ¼ ¹ ¿ • µ ¬ À ¿ » ¹ Â ¬ Æ ¿ Å

<http://hdl.handle.net/11728/13475>

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository



**Σχολή Οικονομικών, Διοίκησης και Πληροφορικής
Τμήμα Οικονομικών και Διοίκησης**

**Εξ αποστάσεως Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα
Δημόσια Διοίκηση - Εκπαιδευτική Διοίκηση**

**Αξιολόγηση και Ενδυνάμωση Εκπαιδευτικών: Μια
Συστηματική Βιβλιογραφική Επισκόπηση**

Μαρία Χαραλάμπους

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ. Ανδρέας Στυλιανού

Φεβρουάριος, 2026



**Σχολή Οικονομικών, Διοίκησης και Πληροφορικής
Τμήμα Οικονομικών και Διοίκησης**

**Αξιολόγηση και Ενδυνάμωση Εκπαιδευτικών: Μια
συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση**

**Διπλωματική Εργασία η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση
Μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Δημόσια Διοίκηση, με
κατεύθυνση την Εκπαιδευτική Διοίκηση, στο Πανεπιστήμιο
Νεάπολις Πάφος**

Μαρία Χαραλάμπους

Εξεταστική Επιτροπή: Δρ. Ανδρέας Στυλιανού

Δρ. Αναστασία Αθανασούλα – Ρέππα

Δρ. Δέσποινα Κωνσταντινίδη

Φεβρουάριος, 2026

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Μαρία Χαραλάμπους, 2026

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας από το Πανεπιστήμιο Νεάπολις δεν υποδηλώνει
απαραιτήτως και αποδοχή των απόψεων της συγγραφέως εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

Σελίδα Εγκυρότητας

Ονοματεπώνυμο Φοιτήτριας: Μαρία Χαραλάμπους

Τίτλος Διπλωματικής Εργασίας: Αξιολόγηση και Ενδυνάμωση Εκπαιδευτικών: Μια συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση.

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για την απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου Δημόσιας Διοίκησης με Κατεύθυνση Εκπαιδευτική Διοίκηση στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος και εγκρίθηκε στις 13/02/2026 από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής.

Εξεταστική Επιτροπή:

Πρώτος Επιβλέπων: Δρ. Ανδρέας Στυλιανού, μέλος ΣΕΠ, Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος.

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Δρ. Αναστασία Αθανασούλα – Ρέππα, μέλος ΔΕΠ, Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος.

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Δρ. Δέσποινα Κωνσταντινίδη, μέλος ΣΕΠ, Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Η Μαρία Χαραλάμπους, γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία με τίτλο «Αξιολόγηση και Ενδυνάμωση Εκπαιδευτικών: Μια συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση», αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα στις βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Η Δηλούσα

Μαρία Χαραλάμπους

Περίληψη

Στη σύγχρονη κοινωνία, τα εκπαιδευτικά συστήματα αντιμετωπίζουν σύνθετες κοινωνικοοικονομικές, τεχνολογικές και παιδαγωγικές προκλήσεις, καθιστώντας την επαγγελματική ανάπτυξη και την ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών κρίσιμους παράγοντες για την αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Παράλληλα, η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αποτελεί ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα στον χώρο της εκπαιδευτικής πολιτικής και έρευνας, καθώς άλλοτε συνδέεται με πρακτικές λογοδοσίας και ελέγχου και άλλοτε προσεγγίζεται ως μηχανισμός επαγγελματικής μάθησης και ενδυνάμωσης. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η συστηματική χαρτογράφηση, ανάλυση και σύνθεση της σύγχρονης διεθνούς επιστημονικής βιβλιογραφίας σχετικά με την αξιολόγηση και την ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών, καθώς και η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο η αξιολόγηση μπορεί να συμβάλει στην ενδυνάμωση και επαγγελματική τους ανάπτυξη.

Η μελέτη αποτελεί συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση, σύμφωνα με τις οδηγίες του PRISMA 2020. Η αναζήτηση πραγματοποιήθηκε από 15 έως 30 Νοεμβρίου 2025 στις βάσεις δεδομένων ERIC και SpringerLink. Μέσω των σταδίων αναγνώρισης, διαλογής, επιλεξιμότητας και ένταξης συμπεριλήφθηκαν 28 μελέτες. Ο κίνδυνος μεροληψίας περιορίστηκε μέσω αυστηρών κριτηρίων ένταξης: χρονικό εύρος 2021–2025, αξιολόγηση από ομότιμους, χρήση αγγλικής γλώσσας, δημοσίευση σε περιοδικά κατηγοριών Q1–Q2, σύμφωνα με την κατάταξη επιστημονικών περιοδικών SCImago. Η ανάλυση βασίστηκε σε συστηματική εξαγωγή, θεματική ομαδοποίηση και σύνθεση των ευρημάτων.

Τα αποτελέσματα οργανώθηκαν σε τρεις θεματικούς άξονες. Ο πρώτος άξονας αφορά την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και αναδεικνύει ότι η αποτελεσματικότητά της εξαρτάται από την επάρκεια των αξιολογητών, την ποιότητα της ανατροφοδότησης και την αξιοποίηση συνεργατικών και αυτοαξιολογικών πρακτικών. Ο δεύτερος εστιάζει στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών, υπογραμμίζοντας τον ρόλο της παιδαγωγικής καθοδήγησης, της υποστηρικτικής και μετασχηματιστικής ηγεσίας, της συνεργατικής έρευνας δράσης και της επαγγελματικής ανάπτυξης. Ο τρίτος εξετάζει τη σύνδεση αξιολόγησης και ενδυνάμωσης, δείχνοντας ότι η αξιολόγηση μπορεί να λειτουργήσει αναπτυξιακά όταν βασίζεται σε συμμετοχή, συνεργασία, ανατροφοδότηση, εμπιστοσύνη,

αξιόπιστη αυτοαξιολόγηση και απόδοση προσωπικού νοήματος στις αξιολογικές διαδικασίες.

Συνολικά, η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών προκύπτει μέσα από συνεργασία, αναστοχασμό, υποστηρικτική ηγεσία, κοινότητες μάθησης και ουσιαστικές επιμορφώσεις, ενισχύοντας τις δεξιότητες, την αυτοπεποίθηση, την αυτονομία και τη διδακτική τους πρακτική. Παράλληλα, αναδεικνύεται ότι η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών δεν είναι εγγενώς ενδυναμωτική, αλλά αποκτά παιδαγωγικό και αναπτυξιακό χαρακτήρα ανάλογα με το πλαίσιο εφαρμογής και τη νοηματοδότηση που της αποδίδεται. Όταν απομακρύνεται από ελεγκτικές και λογοδοτικές πρακτικές και εντάσσεται σε ένα υποστηρικτικό, συνεργατικό και αναστοχαστικό πλαίσιο, μπορεί να λειτουργήσει ως ουσιαστικός μηχανισμός επαγγελματικής ενδυνάμωσης.

Η παρούσα μελέτη δεν έλαβε καμία χρηματοδότηση και δεν καταχωρήθηκε σε μητρώο πρωτοκόλλων, καθώς υλοποιήθηκε στο πλαίσιο διπλωματικής ακαδημαϊκής εργασίας.

Λέξεις – κλειδιά

Αξιολόγηση εκπαιδευτικών, ανατροφοδότηση, ενδυνάμωση εκπαιδευτικών, επαγγελματική ανάπτυξη.

Abstract

In the contemporary educational landscape, education systems face complex socioeconomic, technological, and pedagogical challenges, making teachers' professional development and empowerment critical for improving the quality of education. At the same time, teacher evaluation is a widely debated and controversial issue in educational policy and research, as it is sometimes associated with accountability and control practices and at other times approached as a mechanism for professional learning and empowerment. This study aims to systematically map, analyze, and synthesize contemporary international literature on teacher evaluation and teacher empowerment, and to investigate how evaluation can contribute to teachers' professional empowerment and development.

The study is a systematic literature review conducted in accordance with the PRISMA 2020 guidelines. The literature search was carried out between 15 and 30 November 2025 in the academic databases ERIC and SpringerLink. Through the processes of identification, screening, eligibility, and inclusion, 28 studies were selected. The risk of bias was minimized through strict inclusion criteria: publication period 2021–2025, peer-reviewed articles, English language, and publication in Q1–Q2 journals according to the SCImago journal ranking. The analysis was based on systematic data extraction, thematic grouping, and the synthesis and interpretation of findings.

The findings are organized around three thematic axes. The first axis concerns teacher evaluation and highlights that its effectiveness depends on the competence of evaluators, the quality of feedback, and the use of collaborative and self-evaluation practices. The second axis focuses on teacher empowerment, emphasizing the role of pedagogical mentoring, social transmission, supportive and transformational leadership, collaborative action research, and professional development. The third axis examines the link between teacher evaluation and teacher empowerment, demonstrating that evaluation can function developmentally when it is based on participation, collaboration, feedback, trust, reliable self-evaluation, and the attribution of personal meaning to evaluative processes.

Overall, teacher empowerment emerges through collaboration, reflection, supportive leadership, learning communities, and meaningful professional development, enhancing teachers' skills, self-confidence, autonomy, and instructional practice. With respect to teacher evaluation, it is not inherently empowering; rather, it acquires pedagogical and

developmental significance depending on its context of implementation and the meaning attributed to it. When evaluation moves away from controlling and accountability-oriented practices and is embedded in a supportive, collaborative, and reflective framework, it can function as a substantive mechanism for professional empowerment.

This study received no external funding and was not registered in a protocol registry, as it was conducted as part of an academic master's thesis.

Keywords

Teacher evaluation, feedback, teacher empowerment, professional development.

Ευχαριστίες

Η ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας δεν θα ήταν δυνατή χωρίς τη στήριξη και τη συμβολή πολλών ανθρώπων και ενός θεσμικού φορέα, στους οποίους εκφράζω τη βαθιά μου ευγνωμοσύνη.

Πρωτίστως, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου, Δρ. Ανδρέα Στυλιανού, για την επιστημονική του καθοδήγηση, τη θετική και υποστηρικτική του στάση, καθώς και για τη συνεχή ενθάρρυνση που μου παρείχε σε όλη τη διαδικασία συγγραφής της εργασίας.

Εν συνεχεία, ευχαριστώ όλους τους εξάιρετους διδάσκοντες των οποίων τα μαθήματα είχα τη χαρά και την τιμή να παρακολουθήσω κατά τη διάρκεια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Δημόσια Διοίκηση – Εκπαιδευτική Διοίκηση» του Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφος. Πιο συγκεκριμένα, τους Δρ. Γιώργο Μεραμβελιωτάκη, Δρ. Αναστασία Ρέππα, Δρ Χρήστο Γούλα, Δρ Άγγελο Αγγέλου, Δρ. Χαράλαμπο Χρυσομαλλίδη, Δρ. Δήμητρα Γιαρδόγλου, καθώς και τον Δρ. Ανδρέα Στυλιανού, τον οποίο είχα την τιμή να έχω και ως επιβλέποντα καθηγητή μου. Οι γνώσεις, τα ερεθίσματα και το υποστηρικτικό ακαδημαϊκό περιβάλλον που διαμόρφωσαν υπήρξαν αρωγοί και πηγή έμπνευσης για την επιστημονική μου πορεία καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Επιπλέον, εκφράζω θερμές ευχαριστίες προς το Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος, για την παροχή πρόσβασης σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά και άρθρα, τα οποία υπήρξαν απαραίτητα για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας.

Τέλος, ένα ιδιαίτερο ευχαριστώ οφείλω στην οικογένειά μου, καθώς η κατανόηση, η υπομονή και η συμπαράστασή της κατέστησαν δυνατή την ολοκλήρωση αυτού του απαιτητικού εγχειρήματος.

Πίνακας Περιεχομένων

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή	1
1.1 Θεωρητικό πλαίσιο και σημασία της μελέτης	1
1.2 Σκοπός.....	2
1.3 Επιμέρους Στόχοι.....	3
1.4 Ερευνητικά ερωτήματα	3
1.5 Δομή της εργασίας	4
Κεφάλαιο 2: Μεθοδολογία	5
2.1 Εισαγωγή και ερευνητικός σχεδιασμός	5
2.2 Μέθοδοι αναζήτησης βιβλιογραφίας	6
2.3 Κριτήρια ένταξης και αποκλεισμού ερευνών	7
2.4 Επιλογή των Μελετών – Διάγραμμα PRISMA.....	8
2.5 Εξαγωγή και σύνθεση δεδομένων.....	11
2.6 Εξασφάλιση εγκυρότητας και αξιοπιστίας	13
Κεφάλαιο 3: Αποτελέσματα της Επισκόπησης - Θεματική Ανάλυση και Σύνθεση Ευρημάτων.....	14
3.1 Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών.....	14
3.2 Ενδυνάμωση Εκπαιδευτικών	16
3.3 Σύνδεση αξιολόγησης εκπαιδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη.....	19
Κεφάλαιο 4: Συζήτηση – Αποτελέσματα	27
4.1 Συζήτηση των ευρημάτων ανά ερευνητικό ερώτημα	27
4.1.1 Απάντηση σε Ε.Ε.1 – Πώς προσεγγίζεται στη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία η έννοια της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την αποτελεσματικότητά της.	27
4.1.2 Απάντηση σε Ε.Ε.2 – Πώς συναντάται στη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία η έννοια της ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών και ποιοι παράγοντες την ενισχύουν. .	28
4.1.3 Απάντηση σε Ε.Ε.3 – Με ποιους τρόπους η αξιολόγηση μπορεί να συμβάλλει στην ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.	29
4.2 Συνεισφορά της μελέτης στη διεθνή βιβλιογραφία	30
4.3 Πρακτικές προτάσεις για τη σχολική ηγεσία και την εκπαιδευτική πολιτική	31
4.4 Περιορισμοί της έρευνας.....	33

4.5 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	34
Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα	35
Κεφάλαιο 6: Βιβλιογραφία	37
Παράρτημα	42

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Διάγραμμα ροής PRISMA 2020, για την παρούσα Συστηματική Βιβλιογραφική Επισκόπηση.....	10
--	----

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Παρουσίαση μελετών που συμπεριλήφθηκαν στη συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση.....	42
Πίνακας 1 - Μέρος Α: Μελέτες που εστιάζουν αποκλειστικά στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών.....	42
Πίνακας 1 - Μέρος Β: Μελέτες που εστιάζουν αποκλειστικά στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών.....	43
Πίνακας 1 - Μέρος Γ: Σύνδεση αξιολόγησης με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη.....	49
Πίνακας 1 - Μέρος Δ: Μελέτες που ανήκουν σε δύο κατηγορίες (Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών και Σύνδεση αξιολόγησης εκπαιδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη).....	56

Πίνακας Βραχυγραφιών

ACCRoS: Assessment of Culturally and Contextually Relevant Supports (Αξιολόγηση Πολιτισμικά και Πλαισιακά Συναφών Υποστηρικτικών Μηχανισμών)

DBR: Design-Based Research (Έρευνα βασισμένη στον σχεδιασμό)

ERIC: Education Resources Information Center (Κέντρο Εκπαιδευτικών Πόρων και Πληροφοριών)

ΙΕΠ: Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Institute of Educational Policy)

LXD: Learning Experience Design (Σχεδιασμός Μαθησιακής Εμπειρίας)

PM: Pedagogical Mentoring (Παιδαγωγική Καθοδήγηση)

PRISMA: Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses (Προτιμώμενα Στοιχεία Αναφοράς για Συστηματικές Βιβλιογραφικές Επισκοπήσεις και Μετα-Αναλύσεις)

STEAM: Science Technology Engineering Arts Mathematics (Επιστήμες, Τεχνολογία, Μηχανική, Τέχνες και Μαθηματικά)

TEIP: Teacher Efficacy for Inclusive Practices (Αποτελεσματικότητα των Εκπαιδευτικών στις Πρακτικές Συμπερίληψης)

TETE: Teach English Through English (Διδασκαλία της Αγγλικής μέσω της Αγγλικής Γλώσσας)

VET: Vocational Education and Training (Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση)

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

1.1 Θεωρητικό πλαίσιο και σημασία της μελέτης

Στη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα, τα εκπαιδευτικά συστήματα καλούνται να ανταποκριθούν σε σύνθετες κοινωνικοοικονομικές, τεχνολογικές και παιδαγωγικές προκλήσεις, γεγονός που καθιστά τον ρόλο του εκπαιδευτικού ιδιαίτερα απαιτητικό. Στο πλαίσιο αυτό, η επαγγελματική ανάπτυξη και η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών αναδεικνύονται ως κρίσιμοι παράγοντες για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της μαθησιακής διαδικασίας. Σύγχρονη συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση των Celik, Sari και Karagozoglu (2025) αναδεικνύει το αυξανόμενο διεθνές ερευνητικό ενδιαφέρον γύρω από την έννοια της ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών, επισημαίνοντας τη σημαντική συμβολή των εκπαιδευτικών οργανισμών και των φορέων χάραξης πολιτικής στην υποστήριξή της.

Παράλληλα, η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών συνιστά ένα από τα πλέον συζητούμενα και αμφιλεγόμενα ζητήματα στον χώρο της σύγχρονης εκπαιδευτικής πολιτικής και έρευνας. Συχνά συνδέεται με ζητήματα λογοδοσίας και αντιμετωπίζεται ως μέσο βελτίωσης της ποιότητας της διδασκαλίας, συνοδευόμενη όμως από τιμωρητικές συνέπειες για τους εκπαιδευτικούς με χαμηλή απόδοση (Sartain & Steinberg, 2025). Αντίθετα, άλλες προσεγγίσεις αντιλαμβάνονται την αξιολόγηση ως διαδικασία που δύναται να υποστηρίξει την επαγγελματική μάθηση και την ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών. Ενδεικτικά, η βιβλιογραφική ανασκόπηση των Miller και Campbell (2006) καταδεικνύει ότι η ενδυναμωτική αξιολόγηση αποτελεί ένα δυναμικό ερευνητικό πεδίο, το οποίο εισήχθη στον επιστημονικό διάλογο το 1993. Ωστόσο, η εφαρμογή της παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις και περιορισμούς ως προς την επίτευξη ουσιαστικών ενδυναμωτικών αποτελεσμάτων.

Η ανάγκη για μια συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση που να εξετάζει συνδυαστικά τα ζητήματα της αξιολόγησης και της ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών καθίσταται ιδιαίτερα σημαντική. Παρά την ύπαρξη πολυάριθμων μεμονωμένων εμπειρικών και θεωρητικών μελετών για κάθε μία από τις δύο έννοιες, παρατηρείται έλλειμμα μιας

ολοκληρωμένης και σύγχρονης προσέγγισης που να διερευνά τον τρόπο που συνυπάρχουν στη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα. Οι συστηματικές βιβλιογραφικές επισκοπήσεις, ιδίως όταν ακολουθούν διεθνώς αναγνωρισμένες κατευθυντήριες οδηγίες, όπως το PRISMA 2020, παρέχουν τη δυνατότητα μιας διαφανούς, αξιόπιστης και αναπαραγωγίμης σύνθεσης της υπάρχουσας επιστημονικής γνώσης. Έτσι, συμβάλλουν στην οργάνωση και στην ερμηνεία ετερογενών ερευνητικών δεδομένων και στην ανάπτυξη ενός συνεκτικού θεωρητικού πλαισίου, ικανό να καθοδηγήσει μελλοντικές μελέτες, την εκπαιδευτική πολιτική και τις πρακτικές εφαρμογές.

Η παρούσα εργασία επιδιώκει να προσφέρει πρωτότυπη συμβολή στη διεθνή επιστημονική βιβλιογραφία, καλύπτοντας το ερευνητικό κενό που αφορά τη συστηματική χαρτογράφηση εμπειρικών και θεωρητικών μελετών, οι οποίες συχνά εξετάζουν αποσπασματικά τις έννοιες της αξιολόγησης και της ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών. Μέσα από τη συστηματική σύνθεση πρόσφατων άρθρων διεθνούς εμβέλειας και υψηλής επιστημονικής εγκυρότητας, η εργασία επιδιώκει να συγκεντρώσει, να αναλύσει και να συνθέσει κριτικά τη σύγχρονη επιστημονική γνώση επί του θέματος, συνεισφέροντας στον επιστημονικό διάλογο και στον προβληματισμό γύρω από τις σύγχρονες εκπαιδευτικές πρακτικές και πολιτικές. Παράλληλα φιλοδοξεί να προσφέρει ένα λειτουργικό πλαίσιο αναφοράς για τη σχολική ηγεσία και τους φορείς χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής.

1.2 Σκοπός

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η συστηματική χαρτογράφηση, ανάλυση και σύνθεση της σύγχρονης διεθνούς επιστημονικής βιβλιογραφίας, εστιάζοντας πρώτον, στην έννοια της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, δεύτερον, στην επαγγελματική τους ενίσχυση και ενδυνάμωση, και τρίτον, στη διασύνδεση των δύο αυτών εννοιών. Επιπλέον, η εργασία επιδιώκει να διερευνήσει τους παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της αξιολόγησης και της ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών, καθώς και τον ρόλο της αξιολόγησης ως παράγοντα ενδυνάμωσης και επαγγελματικής τους ανάπτυξης.

1.3 Επιμέρους Στόχοι

- Να χαρτογραφηθεί η έννοια της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών όπως προσεγγίζεται στη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία και να διερευνηθούν οι παράγοντες που καθιστούν την αξιολόγηση αποτελεσματική.
- Να χαρτογραφηθεί η έννοια της επαγγελματικής ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών και να διερευνηθούν οι παράγοντες που συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα και την επιτυχία της.
- Να διερευνηθεί η συμβολή της αξιολόγησης στην ενδυνάμωση και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

1.4 Ερευνητικά ερωτήματα

E.E.1: Πώς προσεγγίζεται στη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία η έννοια της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την αποτελεσματικότητά της.

E.E.2: Πώς συναντάται στη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία η έννοια της ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών και ποιοι παράγοντες την ενισχύουν.

E.E.3: Με ποιους τρόπους η αξιολόγηση μπορεί να συμβάλλει στην ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

1.5 Δομή της εργασίας

Η παρούσα διπλωματική εργασία οργανώνεται σε πέντε κεφάλαια.

Στο Κεφάλαιο 1 αρχικά παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο και η σημασία του υπό διερεύνηση θέματος. Στη συνέχεια, αναφέρονται ο σκοπός, οι επιμέρους στόχοι της μελέτης, τα ερευνητικά ερωτήματα και η δομή της εργασίας.

Το Κεφάλαιο 2 περιγράφει τη μεθοδολογία της έρευνας, η οποία αποτελεί μια συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση, ακολουθώντας τις αρχές του PRISMA 2020. Αναλύεται η στρατηγική αναζήτησης της βιβλιογραφίας, τα κριτήρια ένταξης και αποκλεισμού των μελετών, η διαδικασία επιλογής, η οποία αποτυπώνεται στο διάγραμμα ροής PRISMA, καθώς και ο τρόπος εξαγωγής, οργάνωσης και ανάλυσης των δεδομένων.

Στο Κεφάλαιο 3 παρατίθενται τα αποτελέσματα της συστηματικής επισκόπησης μέσω θεματικής ανάλυσης και σύνθεσης των ευρημάτων, οργανωμένα σε υποενότητες που αφορούν την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, την ενδυνάμωσή τους και τη μεταξύ τους σχέση.

Στο Κεφάλαιο 4, της Συζήτησης, επιχειρείται η ερμηνεία των ευρημάτων σε σχέση με τα ερευνητικά ερωτήματα, αναδεικνύεται η συμβολή της παρούσας μελέτης στη διεθνή βιβλιογραφία, διατυπώνονται προτάσεις για τη σχολική ηγεσία και την εκπαιδευτική πολιτική, παρουσιάζονται οι περιορισμοί και κατευθύνσεις για μελλοντική έρευνα.

Στο Κεφάλαιο 5, συνοψίζονται τα κύρια ευρήματα της μελέτης και αναδεικνύεται η συνολική τους συνεισφορά στην κατανόηση της αξιολόγησης, της ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών, καθώς και της μεταξύ τους σχέσης.

Τέλος, τα αναλυτικά χαρακτηριστικά των μελετών που συμπεριλήφθηκαν στην παρούσα συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση αποτυπώνονται στον Πίνακα 1 στο Παράρτημα.

Κεφάλαιο 2: Μεθοδολογία

2.1 Εισαγωγή και ερευνητικός σχεδιασμός

Η παρούσα έρευνα υιοθετεί τη μεθοδολογία της συστηματικής βιβλιογραφικής επισκόπησης, με στόχο τη διερεύνηση των εννοιών της αξιολόγησης και της ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών, καθώς και της μεταξύ τους σχέσης, όπως αυτές αποτυπώνονται στη σύγχρονη διεθνή επιστημονική βιβλιογραφία. Η επιλογή της συγκεκριμένης μεθοδολογικής προσέγγισης κρίθηκε κατάλληλη, καθώς επιτρέπει τη συστηματική, διαφανή και κριτική σύνθεση ερευνητικών ευρημάτων από πολλαπλές μελέτες, συμβάλλοντας στη συνολική κατανόηση ενός σύνθετου και πολυδιάστατου επιστημονικού πεδίου.

Ο ερευνητικός σχεδιασμός βασίστηκε στις κατευθυντήριες οδηγίες του PRISMA 2020 (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses), οι οποίες διασφαλίζουν τη σαφή περιγραφή όλων των σταδίων της διαδικασίας, από την αναζήτηση και επιλογή των μελετών έως την ανάλυση και σύνθεση των δεδομένων. Η συστηματική επισκόπηση οργάνωθηκε σε διακριτά και αλληλένδετα στάδια, τα οποία περιλαμβάνουν τη συστηματική αναζήτηση της σχετικής βιβλιογραφίας, τον καθορισμό και την εφαρμογή κριτηρίων ένταξης και αποκλεισμού, τη διαδικασία επιλογής των μελετών που αποτυπώνεται στο διάγραμμα ροής PRISMA, καθώς και την εξαγωγή, οργάνωση και θεματική ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων.

Η συστηματική επισκόπηση δεν καταχωρήθηκε σε διεθνές μητρώο πρωτοκόλλων, καθώς πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο ακαδημαϊκής διπλωματικής εργασίας. Ωστόσο, η ερευνητική διαδικασία σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε με βάση τις αρχές διαφάνειας και αναπαραγωγιμότητας και περιγράφεται αναλυτικά στις ακόλουθες υποενότητες.

2.2 Μέθοδοι αναζήτησης βιβλιογραφίας

Στην υποενότητα αυτή περιγράφεται η διαδικασία αναζήτησης και εντοπισμού της βιβλιογραφίας που σχετίζεται με το αντικείμενο της έρευνας, καθώς και οι βάσεις δεδομένων και οι όροι που χρησιμοποιήθηκαν. Για τον εντοπισμό των ερευνών που ανταποκρίνονται στον σκοπό της παρούσας μελέτης, πραγματοποιήθηκε συστηματική αναζήτηση στην επιστημονική βάση δεδομένων Education Resources Information Center (ERIC), η οποία επιλέχθηκε λόγω της υψηλής αξιοπιστίας της και της άμεσης συνάφειάς της με το επιστημονικό πεδίο της εκπαίδευσης. Παράλληλα, η αναζήτηση συμπληρώθηκε μέσω της εκδοτικής πλατφόρμας SpringerLink, η οποία περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό έγκριτων διεθνών επιστημονικών περιοδικών και χρησιμοποιήθηκε με σκοπό τον εμπλουτισμό της βιβλιογραφικής αναζήτησης και την ευρύτερη κάλυψη του ερευνητικού πεδίου πέραν της ERIC. Η αναζήτηση της βιβλιογραφίας πραγματοποιήθηκε από τις 15 έως τις 30 Νοεμβρίου του 2025.

Η στρατηγική αναζήτησης, προκειμένου να διασφαλιστεί η συστηματική και ολοκληρωμένη κάλυψη της σχετικής διεθνούς βιβλιογραφίας, βασίστηκε στη χρήση λέξεων-κλειδιών, οι οποίες συνδυάστηκαν με τελεστές Boolean (AND, OR, NOT). Πραγματοποιήθηκε αναζήτηση συνώνυμων όρων, ώστε να καλυφθεί ευρύ φάσμα της διεθνούς ορολογίας που αφορά το υπό διερεύνηση θέμα. Η τελική εξίσωση αναζήτησης διαμορφώθηκε ως εξής:

("teacher evaluation" OR "teacher appraisal" OR "teacher assessment") AND ("professional development" OR "teacher learning" OR "teacher growth") AND ("empowerment" OR "self-efficacy" OR "motivation" OR "capacity building").

Η πρώτη ομάδα όρων επιχειρεί να εντοπίσει τις μελέτες που αφορούν την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. Η δεύτερη ομάδα περιλαμβάνει έννοιες που σχετίζονται με την επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, ενώ η τρίτη ομάδα επικεντρώνεται σε βασικές πτυχές της ενδυνάμωσης, όπως η αυτοαποτελεσματικότητα, η παρακίνηση και η ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων.

2.3 Κριτήρια ένταξης και αποκλεισμού ερευνών

Στην παρούσα υποενότητα παρουσιάζονται τα κριτήρια ένταξης και αποκλεισμού που καθορίστηκαν για την επιλογή των μελετών, με στόχο την ενίσχυση της επιστημονικής εγκυρότητας, της διαφάνειας και της αξιοπιστίας της διαδικασίας. Ορίστηκαν αυστηρά κριτήρια ένταξης για τον περιορισμό του κινδύνου μεροληψίας.

Κριτήρια ένταξης:

- Μελέτες που παρέχουν πληροφορίες για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, την επαγγελματική ανάπτυξη και την ενδυνάμωσή τους.
- Μελέτες γραμμένες στην αγγλική γλώσσα .
- Άρθρα αξιολογημένα από ομότιμους (peer-reviewed) και πιο συγκεκριμένα, δημοσιευμένα σε έγκριτα διεθνή επιστημονικά περιοδικά, κατηγορίας Q1 ή Q2 σύμφωνα με τη λίστα Scimago, με στόχο τη διασφάλιση υψηλής επιστημονικής ποιότητας και αξιοπιστίας των ευρημάτων.
- Άρθρα που δημοσιεύτηκαν την τελευταία πενταετία (2021–2025), ώστε να καλύπτονται οι πρόσφατες εξελίξεις και τα πιο σύγχρονα ευρήματα της έρευνας στον τομέα.

Κριτήρια αποκλεισμού:

- Άρθρα που δεν σχετίζονται άμεσα με την αξιολόγηση, την ενδυνάμωση ή την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, πχ άρθρα που εξετάζουν την αξιολόγηση των μαθητών.
- Άρθρα σε γλώσσες διαφορετικές από τα αγγλικά.
- Άρθρα μη αξιολογημένα από ομότιμους.
- Άρθρα από πηγές αμφιβόλου ποιότητας (απόρριψη όσων δεν έχουν δημοσιευθεί σε περιοδικά κατηγορίας Q1 ή Q2 σύμφωνα με τη λίστα Scimago).
- Διπλότυπες δημοσιεύσεις.

Με αυτόν τον τρόπο, καθορίστηκε ένα σαφές και συστηματικό πλαίσιο επιλογής των άρθρων που διασφαλίζει την εγκυρότητα της μεθοδολογικής διαδικασίας, περιορίζει τις πιθανότητες μεροληψίας στην επιλογή των μελετών και παράλληλα εξασφαλίζει ότι τα

δεδομένα και τα ευρήματα που θα προκύψουν είναι αξιόπιστα και υψηλής επιστημονικής ποιότητας.

2.4 Επιλογή των Μελετών – Διάγραμμα PRISMA

Στην υποενότητα αυτή περιγράφεται η διαδικασία επιλογής των μελετών που συμπεριλήφθηκαν στη συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση, σύμφωνα με τα τέσσερα στάδια του PRISMA 2020, και παρουσιάζεται σχηματικά η ροή των άρθρων σε Διάγραμμα ροής PRISMA από την αρχική αναζήτηση έως την τελική ένταξη.

Τα τέσσερα στάδια του μοντέλου PRISMA είναι τα ακόλουθα:

- 1) Εντοπισμός - Αναγνώριση (Identification), όπου εντοπίστηκαν όλες οι πιθανές μελέτες προς ένταξη.
- 2) Διαλογή (Screening), όπου αποκλείστηκαν διπλότυπα και μη συναφείς καταγραφές.
- 3) Επιλεξιμότητα (Eligibility), κατά την οποία αξιολογήθηκαν η περίληψη και το πλήρες κείμενο των μελετών.
- 4) Ένταξη (Inclusion), όπου επιλέχθηκαν οι τελικές μελέτες που συμπεριλήφθηκαν στην ανάλυση.

Στο πρώτο στάδιο, του εντοπισμού των άρθρων, με την εφαρμογή της εξίσωσης αναζήτησης που παρουσιάστηκε στην ενότητα 2.2, η βάση δεδομένων ERIC απέδωσε αρχικά 291 αποτελέσματα. Με την επιλογή του φίλτρου «μόνο άρθρα αξιολογημένα από ομότιμους (peer reviewed only)» ο αριθμός των αποτελεσμάτων μειώθηκε σε 147, ενώ με την εφαρμογή χρονικού φίλτρου για δημοσιεύσεις από το 2021 και μετά, προέκυψαν 53 άρθρα. Αντίστοιχα, στην επιστημονική πλατφόρμα SpringerLink η αρχική αναζήτηση απέδωσε 1452 αποτελέσματα. Με τον περιορισμό σε άρθρα αξιολογημένα από ομότιμους ο αριθμός μειώθηκε σε 19 και, κατόπιν εφαρμογής χρονικού περιορισμού για δημοσιεύσεις από το 2021 έως το 2025, παρέμειναν 9 άρθρα.

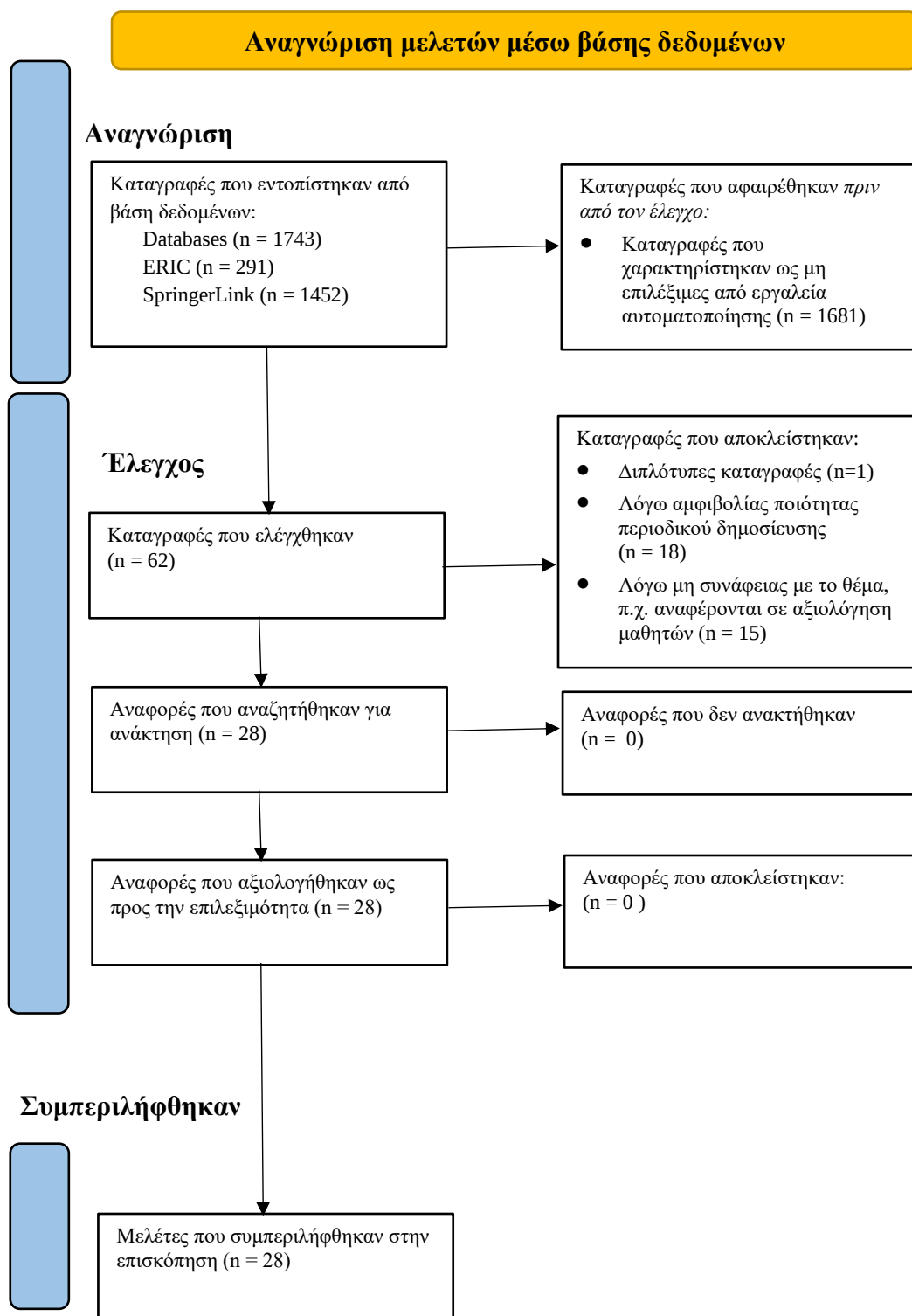
Στο δεύτερο στάδιο, του ελέγχου και διαλογής των μελετών, εξετάστηκαν οι τίτλοι και οι περιλήψεις, με στόχο τον αποκλεισμό διπλότυπων δημοσιεύσεων και μελετών που δεν παρουσίαζαν επαρκή συνάφεια με το θέμα της παρούσας έρευνας. Επιπλέον κριτήρια

αποκλεισμού αποτέλεσαν η γλώσσα συγγραφής και το κύρος του επιστημονικού περιοδικού στο οποίο είχαν δημοσιευθεί οι μελέτες. Στην παρούσα συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση συμπεριλήφθηκαν αποκλειστικά άρθρα γραμμένα στην αγγλική γλώσσα, τα οποία έχουν δημοσιευθεί σε έγκριτα διεθνή επιστημονικά περιοδικά κατηγοριών Q1 ή Q2, σύμφωνα με την κατάταξη Scimago. Μετά την εφαρμογή των παραπάνω κριτηρίων στη βάση δεδομένων ERIC απέμειναν 26 άρθρα, καθώς αποκλείστηκε μία διπλότυπη καταγραφή, 9 μελέτες λόγω μη συνάφειας με το ερευνητικό αντικείμενο και 17 άρθρα λόγω αμφιβολιών ως προς την επιστημονική ποιότητα του περιοδικού. Αντίστοιχα, από τη βάση δεδομένων SpringerLink συμπεριλήφθηκαν 2 άρθρα, καθώς 6 απορρίφθηκαν λόγω μη συνάφειας θεματολογίας και 1 λόγω αμφιβολίας ποιότητας επιστημονικού περιοδικού.

Στο τρίτο στάδιο, της επιλεξιμότητας των άρθρων, πραγματοποιήθηκε η ανάγνωση του πλήρους κειμένου των επιλεγμένων άρθρων, ώστε να διαπιστωθεί η ουσιαστική τους συνάφεια με το υπό εξέταση θέμα. Πιο συγκεκριμένα, συμπεριλήφθηκαν όσες επιστημονικές δημοσιεύσεις εντοπίστηκαν να προσφέρουν πληροφορίες για τις έννοιες της αξιολόγησης και της ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών.

Κατόπιν, η διαδικασία αυτή, οδήγησε στο τέταρτο στάδιο, της ένταξης, όπου διαπιστώθηκε ότι οι 28 μελέτες που απέμειναν πληρούν όλες τα κριτήρια ένταξης, έχουν συνάφεια και μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στη διερεύνηση του ερευνητικού αντικειμένου της παρούσας μελέτης.

Η διαδικασία επιλογής των μελετών που ακολουθήθηκε στη συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση αποτυπώνεται σχηματικά παρακάτω, στο Διάγραμμα 1, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες του PRISMA 2020. Το διάγραμμα παρουσιάζει τη ροή των μελετών μέσα από τα επιμέρους στάδια της αναζήτησης, του ελέγχου και της τελικής ένταξης.



Διάγραμμα 1: Διάγραμμα ροής PRISMA 2020, για την παρούσα Συστηματική Βιβλιογραφική Επισκόπηση.

Πηγή: Page et al. (2021)

Όπως απεικονίζεται στο Διάγραμμα 1, κατά το στάδιο της αναγνώρισης - εντοπισμού συγκεντρώθηκαν συνολικά 1743 καταγραφές, εκ των οποίων 1681 αποκλείστηκαν, καθώς κρίθηκαν ως μη επιλέξιμες μέσω των ενσωματωμένων εργαλείων αυτοματοποίησης των βάσεων δεδομένων, λόγω περιορισμών στο χρονικό διάστημα και στην αξιολόγηση από ομότιμους (peer-reviewed). Στο στάδιο του ελέγχου εξετάστηκαν συνολικά 62 καταγραφές, από τις οποίες μία αποκλείστηκε ως διπλότυπη, 18 λόγω αμφιβολιών σχετικά με την ποιότητα του επιστημονικού περιοδικού και 15 βάσει του τίτλου και της περίληψης. Στη συνέχεια, αναζητήθηκαν και ανακτήθηκαν 28 πλήρη άρθρα, τα οποία αξιολογήθηκαν προσεκτικά ως προς το περιεχόμενό τους, την εγκυρότητα των δεδομένων και τη συνάφειά τους με τους ερευνητικούς στόχους της μελέτης. Κατά το τελικό στάδιο της διαδικασίας, συμπεριλήφθηκαν και οι 28 μελέτες, καθώς κρίθηκε ότι παρείχαν δεδομένα που εμπλουτίζουν την παρούσα επιστημονική εργασία και συνεισφέρουν στη διερεύνηση των εννοιών της αξιολόγησης και της ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών.

2.5 Εξαγωγή και σύνθεση δεδομένων

Μετά την τελική επιλογή των 28 μελετών, ακολούθησε συστηματική διαδικασία εξαγωγής δεδομένων, με σκοπό τη δομημένη καταγραφή και τη συνθετική ανάλυση των βασικών χαρακτηριστικών και ευρημάτων κάθε άρθρου. Για τον σκοπό αυτό δημιουργήθηκε πίνακας καταγραφής δεδομένων, στον οποίο αποτυπώθηκαν, για κάθε μελέτη, πληροφορίες που αφορούσαν:

- (α) τους συγγραφείς, το έτος δημοσίευσης, την κατηγορία και τον τίτλο του περιοδικού,
- (β) τη χώρα, το εκπαιδευτικό πλαίσιο και το δείγμα της μελέτης,
- (γ) το είδος της μελέτης και τη μεθοδολογική προσέγγιση,
- (δ) το κύριο αντικείμενο,
- (ε) τα βασικά αποτελέσματα,
- (στ) τα κύρια συμπεράσματα, και
- (ζ) τη θεματική συνάφεια της μελέτης με το αντικείμενο της παρούσας έρευνας.

Η διαδικασία εξαγωγής των δεδομένων δεν περιορίστηκε σε περιγραφικό επίπεδο, αλλά αποτέλεσε τη βάση για τη θεματική ομαδοποίηση και τη συνθετική ερμηνεία των ευρημάτων. Στο πλαίσιο αυτό, ο πίνακας με το σύνολο των μελετών οργανώθηκε σε τέσσερις επιμέρους ενότητες, με κριτήριο τη θεματική εστίαση των μελετών:

Μέρος Α: Μελέτες που εστιάζουν αποκλειστικά στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών

Μέρος Β: Μελέτες που εστιάζουν αποκλειστικά στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών

Μέρος Γ: Μελέτες που διερευνούν τη σύνδεση της αξιολόγησης με την ενδυνάμωση και την επαγγελματική ανάπτυξη, και

Μέρος Δ: Μελέτες που εντάσσονται σε περισσότερες από μία κατηγορίες, καθώς εξετάζουν τόσο την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών όσο και τη σύνδεσή της με την ενδυνάμωση και την επαγγελματική ανάπτυξη.

Η συγκεντρωτική και θεματικά οργανωμένη παρουσίαση διευκόλυνε τη συγκριτική ανάλυση των μελετών και επέτρεψε την ανάδειξη κοινών μοτίβων, διαφοροποιήσεων και τάσεων στη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία. Τα αναλυτικά χαρακτηριστικά των μελετών παρουσιάζονται στον Πίνακα 1, ο οποίος περιλαμβάνεται στο Παράρτημα και λειτουργεί ως συγκεντρωτικό πλαίσιο αναφοράς για την παρούσα ανάλυση. Με βάση τον Πίνακα 1 ακολούθησε θεματική ανάλυση των ευρημάτων, η οποία επικεντρώνεται στις έννοιες της αξιολόγησης και της ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών καθώς και στη σχέση μεταξύ τους, προχωρώντας πέρα από την απλή περιγραφή των μελετών ώστε να αναδειχθεί η συμβολή τους στο υπό εξέταση θέμα. Η σύνθεση των αποτελεσμάτων και η ερμηνεία των κύριων τάσεων της βιβλιογραφίας παρουσιάζονται αναλυτικά στο Κεφάλαιο 3.

2.6 Εξασφάλιση εγκυρότητας και αξιοπιστίας

Η εγκυρότητα και η αξιοπιστία της παρούσας συστηματικής επισκόπησης διασφαλίστηκαν με την αυστηρή τήρηση διεθνώς αναγνωρισμένων κατευθυντήριων γραμμών για συστηματικές ανασκοπήσεις (PRISMA 2020). Το γεγονός αυτό ενισχύει τη μεθοδολογική εγκυρότητα της μελέτης και συμβάλει στο να ακολουθεί διαφανή και συστηματική προσέγγιση. Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκαν διεθνώς αναγνωρισμένες επιστημονικές πηγές για την αναζήτηση δεδομένων (ERIC και SpringerLink), ενώ η αναζήτηση πραγματοποιήθηκε με στοχευμένους όρους και χρήση συνώνυμων, ώστε να εντοπιστεί ένα ευρύ φάσμα σχετικών μελετών.

Παράλληλα, εφαρμόστηκαν σαφώς καθορισμένα κριτήρια ένταξης και αποκλεισμού (περιγράφονται στην υποενότητα 2.3), περιορίζοντας τον κίνδυνο μεροληψίας. Η εφαρμογή των κριτηρίων αυτών κατοχύρωσε ότι τα δεδομένα που συλλέχθηκαν είναι έγκυρα, αξιόπιστα, ποιοτικά και σύγχρονα, ενώ προέρχονται από διακεκριμένα επιστημονικά περιοδικά υψηλής ποιότητας. Η καταγραφή των δεδομένων από τις μελέτες πραγματοποιήθηκε σε βάση συγκεντρωτικό πίνακα, όπου καταγράφηκαν για κάθε άρθρο βασικά χαρακτηριστικά, δεδομένα και ευρήματα. Η συγκεντρωτική αυτή παρουσίαση διευκόλυνε τη σαφή σύγκριση των μελετών και την ομαδοποίηση των ευρημάτων ανά θεματικό άξονα. Η σαφής περιγραφή όλων των σταδίων της αναζήτησης, επιλογής και ανάλυσης ενισχύει τη διαφάνεια και επιτρέπει τη δυνητική αναπαραγωγή της διαδικασίας από άλλους ερευνητές.

Κεφάλαιο 3: Αποτελέσματα της Επισκόπησης - Θεματική Ανάλυση και Σύνθεση Ευρημάτων

Το παρόν κεφάλαιο παρουσιάζει τα αποτελέσματα της συστηματικής βιβλιογραφικής επισκόπησης, όπως προέκυψαν από τη διαδικασία επιλογής, ανάλυσης και σύνθεσης του συνόλου των μελετών που συμπεριλήφθηκαν στην παρούσα εργασία. Πιο συγκεκριμένα, ακολουθεί θεματική ανάλυση και σύνθεση των ευρημάτων από το σύνολο των μελετών που παρουσιάζονται στον Πίνακα 1, ο οποίος βρίσκεται στο Παράρτημα. Τα δεδομένα ομαδοποιούνται ανά θεματικό άξονα, παρουσιάζοντας αρχικά τις μελέτες που αναφέρονται στην έννοια της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, στη συνέχεια τις μελέτες που προσεγγίζουν την έννοια της ενδυνάμωσής τους και, τέλος, εκείνες που εξετάζουν τη διασύνδεση των δύο εννοιών.

3.1 Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών

Το παρόν υποκεφάλαιο παρουσιάζει ευρήματα της σύγχρονης διεθνούς βιβλιογραφίας που αφορούν την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. Η ανάλυση εστιάζει στον ρόλο των αξιολογητών, στην ανατροφοδότηση, στις συνεργατικές μορφές αξιολόγησης, στην αυτοαξιολόγηση και στις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι αξιολογικές διαδικασίες λειτουργούν ουσιαστικά, παρέχοντας στοιχεία για το Ερευνητικό Ερώτημα 1 (Ε.Ε.1) σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών.

Η βιβλιογραφία αναδεικνύει την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ως μια πολυδιάστατη διαδικασία, της οποίας η αποτελεσματικότητα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον ρόλο και τις πρακτικές των αξιολογητών. Η έρευνα των Kraft και Christian (2022) υπογραμμίζει ότι η αποτελεσματική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών προϋποθέτει οι αξιολογητές να διαθέτουν τις δεξιότητες και την υποστήριξη για να παρέχουν ποιοτική ανατροφοδότηση, καθώς η έλλειψή τους περιορίζει την αναπτυξιακή επίδραση της διαδικασίας. Οι Jones,

Bergin και Murphy (2022) τεκμηριώνουν ότι η αξιολόγηση συχνά χάνει την ακρίβειά της, καθώς οι διευθυντές, υπό την πίεση αντικρουόμενων στόχων και διοικητικών περιορισμών, καταλήγουν σε επιεικέστερες αξιολογικές κρίσεις. Με αυτό τον τρόπο επιδιώκουν τη διατήρηση θετικού κλίματος και σχέσεων εμπιστοσύνης, γεγονός που διευκολύνει την αποδοχή της ανατροφοδότησης από τους εκπαιδευτικούς.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ανατροφοδότηση αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την αποτελεσματικότητα ενός συστήματος αξιολόγησης. Η παροχή εξατομικευμένης ανατροφοδότησης είναι κρίσιμη για τους εκπαιδευτικούς, καθώς αναγνωρίζει τόσο τα μοναδικά δυνατά τους σημεία, όσο και τις ανάγκες τους για βελτίωση (Ayoola-Adeniyi, R., 2025). Η συχνή και ουσιαστική ανατροφοδότηση ενισχύει την αυτοπεποίθηση των εκπαιδευτικών και προάγει τη βελτίωση της διδασκαλίας (Krasniqi & Ismajli, 2025), ενώ η σπάνια ή αναποτελεσματική ανατροφοδότηση ακυρώνει τον αναπτυξιακό χαρακτήρα της αξιολόγησης (Kraft & Christian, 2022).

Ιδιαίτερη σημασία φαίνεται να έχουν οι συνεργατικές μορφές αξιολόγησης, οι οποίες καλλιεργούν αίσθημα κοινότητας, ενθαρρύνοντας την ανταλλαγή γνώσεων και την αμοιβαία υποστήριξη (Ayoola-Adeniyi, R., 2025). Οι Walker et al. (2024) αναδεικνύουν ότι η ομότιμη παρατήρηση (peer observation) αποτελεί μια συνεργατική, μη ιεραρχική μορφή αξιολόγησης, η οποία μπορεί να προσφέρει άμεση λεκτική ανατροφοδότηση που γίνεται εύκολα αποδεκτή από τους εκπαιδευτικούς και οδηγεί σε βελτίωση των πρακτικών τους.

Παράλληλα, τα εργαλεία αυτοαξιολόγησης καταλαμβάνουν κεντρική θέση στη σύγχρονη βιβλιογραφία. Η έρευνα των Gotch et al. (2021) υποδεικνύει την ανάγκη υποστήριξης των εκπαιδευτικών ώστε να μπορούν να κάνουν ακριβέστερη αυτοαξιολόγηση. Οι Ernst et al. (2023) επισημαίνουν την ανάγκη για αξιόπιστα εργαλεία αυτοαξιολόγησης, καθώς σε αντίθετη περίπτωση ενέχει ο κίνδυνος οι αυτοαξιολογούμενοι να δυσκολεύονται να εκτιμήσουν με ακρίβεια τις παιδαγωγικές τους ικανότητες. Στην ίδια κατεύθυνση, οι Fallon et al. (2023) υποστηρίζουν ότι η σωστά σχεδιασμένη αυτοαξιολόγηση προσφέρει πολύτιμα δεδομένα για τον σχεδιασμό στοχευμένων παρεμβάσεων επαγγελματικής ανάπτυξης.

Συνολικά, η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αποτελεί μια σύνθετη παιδαγωγική διαδικασία, η οποία επηρεάζεται από πολλαπλούς παράγοντες. Τα ευρήματα της επισκόπησης ανέδειξαν το πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος και η επάρκεια των αξιολογητών, η παροχή ποιοτικής, συχνής κι εξατομικευμένης ανατροφοδότησης, η αξιοποίηση συνεργατικών, αναστοχαστικών, μη ιεραρχικών μορφών αξιολόγησης και η αξιοποίηση αξιόπιστων εργαλείων αυτοαξιολόγησης. Παράλληλα, καταγράφονται ουσιαστικές προκλήσεις που περιορίζουν την αποτελεσματικότητα της αξιολόγησης, όπως η φτώχη, γενική, σπάνια και αναποτελεσματική ανατροφοδότηση, οι διοικητικές πιέσεις και οι αντικρουόμενοι στόχοι των διευθυντών ως αξιολογητών, καθώς και η ανακριβής αυτοαξιολόγηση, όταν απουσιάζουν κατάλληλα εργαλεία ή επαρκής υποστήριξη των εκπαιδευτικών. Συμπερασματικά, η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών δεν είναι εγγενώς ούτε αποτελεσματική ούτε προβληματική, αλλά η αξία της προκύπτει από τον τρόπο εφαρμογής της και τις συνθήκες μέσα στις οποίες υλοποιείται.

3.2 Ενδυνάμωση Εκπαιδευτικών

Η παρούσα υποενότητα παραθέτει τις μελέτες της βιβλιογραφικής επισκόπησης που εστιάζουν στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών. Τα ευρήματα αναδεικνύουν τη σημασία συνεργατικών μορφών καθοδήγησης, τον ρόλο της σχολικής ηγεσίας, την επίδραση της συλλογικής κουλτούρας, τον αναστοχασμό, την έρευνα δράσης, την επιμόρφωση και τις κοινότητες επαγγελματικής μάθησης.

Η βιβλιογραφία συγκλίνει στο ότι ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών μπορεί να επιτευχθεί σε μη αξιολογικά και υποστηρικτικά περιβάλλοντα μάθησης, καθώς και με τη συμβολή της σχολικής ηγεσίας. Στο πλαίσιο αυτό, οι Sablo Sutton et al. (2022) περιγράφουν την μέθοδο της Παιδαγωγικής Καθοδήγησης (Pedagogical Mentoring – PM), η οποία βασίζεται στην εθελοντική συμμετοχή, στον συστηματικό στοχασμό πάνω στη διδακτική πράξη και στη συνεργασία μεταξύ συναδέλφων σε ένα μη αξιολογικό πλαίσιο. Οι μέντορες λειτουργούν ως ισότιμοι συνεργάτες και καθοδηγητές, αξιοποιώντας την αναστοχαστική πρακτική, μέσω ερωτήσεων που προωθούν την κριτική σκέψη. Με αυτόν τον τρόπο, αναλαμβάνουν

έναν νέο παιδαγωγικό και ηγετικό ρόλο μέσα στη σχολική κοινότητα. Μέσα από τη Παιδαγωγική Καθοδήγηση οι εκπαιδευτικοί αναπτύσσουν μεγαλύτερη αυτονομία και αυτοπεποίθηση, καθώς ερμηνεύουν οι ίδιοι τα δεδομένα της τάξης τους, θέτουν στόχους βελτίωσης και λαμβάνουν παιδαγωγικές αποφάσεις βασισμένες στον αναστοχασμό και την εμπειρία τους. Επιπροσθέτως, η υποστήριξη της σχολικής ηγεσίας αναδεικνύεται ως κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας της συγκεκριμένης μεθόδου. Οι διευθυντές μπορούν να εντάξουν την πρωτοβουλία στον σχολικό σχεδιασμό βελτίωσης, να θεσμοθετήσουν τη συνεργατική επαγγελματική μάθηση ως βασική λειτουργία του σχολείου τους, να εξασφαλίσουν τον απαραίτητο χώρο και χρόνο για την υλοποίηση των κύκλων καθοδήγησης και να δημιουργήσουν συνθήκες σταθερότητας και εμπιστοσύνης. Οι προϋποθέσεις αυτές συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας συλλογικής κουλτούρας, η οποία ενισχύει τον επαγγελματισμό και την κοινωνική αναγνώριση των εκπαιδευτικών, καθώς δεν αντιμετωπίζονται πλέον ως εξωτερικά αξιολογούμενοι, αλλά ως συνεργαζόμενοι επαγγελματίες. Η μελέτη καταδεικνύει ότι η ενδυνάμωση προκύπτει όταν θεμελιώνεται στην εμπιστοσύνη, τη συνεργασία και την ενεργή στήριξη της σχολικής ηγεσίας.

Στην ίδια κατεύθυνση, κι άλλες έρευνες αναδεικνύουν τον καθοριστικό ρόλο της σχολικής ηγεσίας και της συλλογικής κουλτούρας στη διαδικασία ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών. Η μελέτη του Oude Groote Beverborg (2024) υπογραμμίζει ότι οι εκπαιδευτικοί ενδυναμώνονται όταν ο διευθυντής τους λειτουργεί με μετασχηματιστικό τρόπο, δηλαδή όταν επικοινωνεί ένα κοινό όραμα, δείχνει ενδιαφέρον για τις ανάγκες τους και τους ενθαρρύνει να σκέφτονται και να βελτιώνουν τη διδασκαλία τους. Σε τέτοια περιβάλλοντα, οι εκπαιδευτικοί συνεργάζονται πιο ενεργά και μοιράζονται πρακτικές και πληροφορίες, ιδιαίτερα όταν αισθάνονται ότι εργάζονται για κοινούς και αλληλένδετους στόχους. Η αίσθηση κοινής κατεύθυνσης καλλιεργεί τη συλλογική αποτελεσματικότητα των ομάδων και δημιουργεί ένα κλίμα συνεχούς επαγγελματικής μάθησης.

Συμπληρωματικά, η μελέτη των Yan και King (2023) εισάγει την έννοια της «κοινωνικής μετάδοσης» των παιδαγωγικών πρακτικών, καταδεικνύοντας ότι τόσο οι πρακτικές διαμορφωτικής αξιολόγησης όσο και η αυτοαποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών ενισχύονται μέσα από τις μεταξύ τους αλληλεπιδράσεις. Η σχολική κουλτούρα λειτουργεί ως μηχανισμός ενδυνάμωσης, καθώς οι εκπαιδευτικοί διαμορφώνουν τις πρακτικές και τις πεποιθήσεις τους μέσα από τα δίκτυα συνεργασίας και τις συλλογικές προσδοκίες της

επαγγελματικής κοινότητας. Επομένως, η ατομική επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών διαμορφώνεται και ενισχύεται μέσα σε συλλογικά και συνεργατικά σχολικά περιβάλλοντα.

Παράλληλα, η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών μπορεί να προκύψει και μέσα από τη δική τους ενεργή συμμετοχή σε αναστοχαστικές και ερευνητικές διαδικασίες. Η μελέτη του Aras (2024) αναδεικνύει τον ρόλο της συνεργατικής έρευνας δράσης ως μέσο ενδυνάμωσης των μελλοντικών εκπαιδευτικών προσχολικής εκπαίδευσης, καθώς τους επιτρέπει να διερευνήσουν συστηματικά τις πρακτικές τους και να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους στη διαμορφωτική αξιολόγηση. Μέσα από κύκλους σχεδιασμού, δράσης, παρατήρησης και αναστοχασμού, οι εκπαιδευτικοί ανέπτυξαν μεγαλύτερη επίγνωση της διδακτικής τους πρακτικής, ενίσχυσαν την επαγγελματική τους αυτοπεποίθηση και απέκτησαν αίσθηση ελέγχου και υπευθυνότητας για τη μαθησιακή διαδικασία. Η έρευνα δράσης λειτούργησε ως πλαίσιο επαγγελματικής μάθησης που συνδέει θεωρία και πράξη, προωθώντας την αυτονομία, τη συνεχή βελτίωση και την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευτικών στην επαγγελματική τους ανάπτυξη.

Σε αυτό το σημείο, η συστηματική ανασκόπηση των Lee et al. (2024) λειτουργεί συνθετικά, ενισχύοντας θεωρητικά τα παραπάνω ευρήματα. Οι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι η επαγγελματική ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών δεν σχετίζεται μόνο με γνώσεις και δεξιότητες, αλλά και με στάσεις και συμπεριφορές, όπως η αυτοπεποίθηση στη λήψη παιδαγωγικών αποφάσεων, η εμπιστοσύνη στους συναδέλφους και τη σχολική ηγεσία, η συνεργασία, ο αναστοχασμός και η συμμετοχή σε κοινότητες επαγγελματικής μάθησης. Τα στοιχεία αυτά αναδεικνύονται ως κρίσιμα για τη βιώσιμη επαγγελματική ανάπτυξη και ερμηνεύουν γιατί οι υποστηρικτικές και μη αξιολογικές σχολικές κουλτούρες ενισχύουν ουσιαστικά την επαγγελματική αυτονομία των εκπαιδευτικών.

Τέλος, η επιμόρφωση αποτελεί έναν βασικό άξονα ενδυνάμωσης. Οι Wong et al. (2023) αναδεικνύουν τη σημασία της καλά σχεδιασμένης διαδικτυακής επιμόρφωσης στον τομέα του STEAM. Το διαδικτυακό πρόγραμμα επαγγελματικής ενδυνάμωσης που μελετήθηκε ήταν σχεδιασμένο βάσει προσεγγίσεων Σχεδιασμού Μαθησιακής Εμπειρίας (Learning Experience Design – L.X.D.) και οδήγησε σε σημαντική αύξηση της αυτοαποτελεσματικότητας και της επιστημονικής γνώσης των εκπαιδευτικών,

υπογραμμίζοντας τον ρόλο της ποιοτικής επιμόρφωσης στην ενδυνάμωση. Αντίστοιχα, το μακροχρόνιο πρόγραμμα επαγγελματικής ανάπτυξης που εξετάστηκε από τους Lee και Davis (2022) έδειξε ότι οι εκπαιδευτικοί κερδίζουν αυτοπεποίθηση και διδακτική αυτονομία όταν εντάσσονται σε σταθερά περιβάλλοντα επαγγελματικής μάθησης, τα οποία λειτουργούν ως κοινότητες μάθησης, ενισχύοντας τη συνεργασία, την ανταλλαγή ανατροφοδότησης και τον αναστοχασμό.

Συνολικά, η επισκόπηση των μελετών καταδεικνύει ότι η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών οικοδομείται μέσα από σχέσεις συνεργασίας, εμπιστοσύνης, υποστήριξης, αναστοχασμού, ενεργού στήριξης της σχολικής ηγεσίας, συνεργατικές μορφές επαγγελματικής μάθησης, συμμετοχής των ίδιων των εκπαιδευτικών σε παιδαγωγική καθοδήγηση ή διερευνητικές διαδικασίες, καθώς και μέσα από ουσιαστικές εμπειρίες επιμόρφωσης. Μέσα από όλα αυτά ενισχύονται οι επαγγελματικές δεξιότητες, η αυτοπεποίθηση, η αυτονομία και αναβαθμίζεται η διδακτική πρακτική.

3.3 Σύνδεση αξιολόγησης εκπαιδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη

Η αξιολόγηση αποτελεί σημαντικό εργαλείο των εκπαιδευτικών συστημάτων, καθώς παρέχει πληροφορίες για τις ανάγκες, τις δυνατότητες και τις προοπτικές επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Η παρούσα υποενότητα εξετάζει πώς διαφορετικές μορφές αξιολόγησης μπορούν να συμβάλουν στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και στη βελτίωση της διδακτικής τους πρακτικής, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό και οργανωσιακό επίπεδο.

Σε ατομικό επίπεδο, η χρήση αξιόπιστων εργαλείων αυτοαξιολόγησης, επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να εντοπίζουν τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία τους, ώστε να συμμετέχουν σε στοχευμένες επιμορφώσεις επαγγελματικής ανάπτυξης. Για παράδειγμα, οι Redmond et al. (2021) έδειξαν ότι η αυτοαξιολόγηση των ψηφιακών γνώσεων και δεξιοτήτων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αποκάλυψε σημαντικά κενά στην

εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος ψηφιακών τεχνολογιών. Τα ευρήματα αυτά ανέδειξαν την ανάγκη για συστηματική και στοχευμένη επιμόρφωση, προσαρμοσμένη στις πραγματικές ανάγκες των εκπαιδευτικών. Αντίστοιχα, η μελέτη των Khademi-Vidra και Bakos (2025) αναδεικνύει τον ρόλο της αυτοαξιολόγησης ψηφιακών δεξιοτήτων ως εργαλείου ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών στη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση. Μέσα από ένα εκτεταμένο ερωτηματολόγιο που συνδύαζε κλειστές και ανοικτές ερωτήσεις, οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να αναστοχαστούν τόσο πάνω στο επίπεδο των ψηφιακών τους ικανοτήτων όσο και στις προσωπικές τους ανάγκες επιμόρφωσης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι, πέρα από τις υλικοτεχνικές υποδομές, η ουσιαστική ανάπτυξη των ψηφιακών ικανοτήτων συνδέεται άμεσα με την εσωτερική παρακίνηση και τη ρεαλιστική αυτοεκτίμηση των εκπαιδευτικών. Στο πλαίσιο αυτό, η αυτοαξιολόγηση λειτούργησε ως αφετηρία για τον εντοπισμό πραγματικών αναγκών επαγγελματικής ανάπτυξης και για τον σχεδιασμό πιο ουσιαστικών, θεματικών και παιδαγωγικά προσανατολισμένων επιμορφώσεων, οδηγώντας σε μεγαλύτερη αυτογνωσία και επαγγελματική ενδυνάμωση.

Στην ίδια κατεύθυνση, οι Fallon et al. (2023) και οι McGarrigle, Beamish και Hay (2023) χρησιμοποίησαν τα εργαλεία αυτοαξιολόγησης Assessment of Culturally and Contextually Relevant Supports (ACCRes) και Teacher Efficacy for Inclusive Practices (TEIP) αντίστοιχα. Το ACCRes επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να εκτιμήσουν κατά πόσο ανταποκρίνονται στις πολιτισμικές ανάγκες των μαθητών, διαθέτουν επαρκή υποστήριξη και χρησιμοποιούν κοινωνικοπολιτισμικά στοιχεία στη διδασκαλία τους. Το TEIP διερευνά τις αντιλήψεις και την αυτοαποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών σχετικά με την εφαρμογή συμπεριληπτικών πρακτικών στην τάξη. Τα δεδομένα που προκύπτουν από τα εν λόγω εργαλεία αξιοποιούνται για τον σχεδιασμό στοχευμένων παρεμβάσεων επαγγελματικής ανάπτυξης, ενισχύοντας την αυτοπεποίθηση και τις διδακτικές ικανότητες των εκπαιδευτικών.

Ωστόσο, όπως σημειώνουν οι Ernst, Wittwer και Voss (2023), η αυτοαξιολόγηση είναι αποτελεσματική μόνο όταν βασίζεται σε ακριβή αυτοεκτίμηση ώστε να μπορεί να οδηγήσει σε στοχευμένη επαγγελματική ανάπτυξη. Υπάρχει ανάγκη για αξιόπιστα εργαλεία αυτοαξιολόγησης που αποτυπώνουν με ακρίβεια τις αυτοεκτιμήσεις, την κατεύθυνση που τείνει το σφάλμα και τη διάκριση ανάμεσα στις προσωπικές δυνατότητες

και στις αδυναμίες. Συμπερασματικά, η σωστά σχεδιασμένη αυτοαξιολόγηση μπορεί να καθοδηγεί την επαγγελματική ανάπτυξη και να λειτουργεί ως μηχανισμός υποστήριξης και ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών.

Σε αυτό το σημείο, οι μελέτες των Louws et al. (2025) και των Lim, Fickel και Greenwood (2022) προσφέρουν μια κρίσιμη ερμηνευτική διάσταση ως προς τον τρόπο με τον οποίο βιώνονται οι διαδικασίες αξιολόγησης και επαγγελματικής διερεύνησης από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Η πρώτη υποστηρίζει ότι η αξιολόγηση μπορεί να λειτουργήσει είτε ως μηχανισμός ελέγχου είτε ως μηχανισμός ενδυνάμωσης, ανάλογα με το πώς νοηματοδοτείται συλλογικά. Διαπιστώνει ότι η αξιολόγηση δεν είναι εκ φύσεως αποδυναμωτική, καθίσταται αποδυναμωτική όταν απουσιάζει η συλλογική νοηματοδότηση (Louws et al., 2025). Ενώ η δεύτερη μελέτη, μέσα από αφηγηματική διερεύνηση της εμπειρίας μίας εκπαιδευτικού στη Νέα Ζηλανδία, αναδεικνύει ότι η αυτοαξιολόγηση και η επαγγελματική διερεύνηση δεν οδηγούν αυτόματα σε επαγγελματική μάθηση και ενδυνάμωση. Όταν οι διαδικασίες αυτές εφαρμόζονται κυρίως ως τυπική υποχρέωση συνδεδεμένη με λογοδοτικές και αξιολογικές απαιτήσεις, περιορίζεται σημαντικά το μαθησιακό και αναπτυξιακό τους δυναμικό. Υποστηρίζει ότι η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών προϋποθέτει την ύπαρξη υποστηρικτικού πλαισίου, χρόνου για αναστοχασμό και δυνατότητας απόδοσης προσωπικού νοήματος στη διαδικασία, καθώς και την κατανόηση των κοινωνικοπολιτικών πλαισίων μέσα στα οποία διαμορφώνονται οι πολιτικές αξιολόγησης (Lim, Fickel και Greenwood, 2022).

Αντίστοιχα, η μελέτη της Ayoola-Adeniyi, R. (2025) τονίζει ότι τα παραδοσιακά συστήματα αξιολόγησης, που εστιάζουν στη λογοδοσία, συχνά παραβλέπουν τη διάσταση της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Το γεγονός αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μείωση του κινήτρου για μάθηση, καθώς οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται ότι οι προσπάθειές τους δεν αναγνωρίζονται επαρκώς. Αντίθετα, η εν λόγω μελέτη προτείνει τη μετάβαση σε συστήματα αξιολόγησης που στηρίζονται στην ανατροφοδότηση, την αυτοαξιολόγηση και την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευτικών στον σχεδιασμό της επαγγελματικής τους μάθησης. Τα ευρήματα δείχνουν ότι οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν να συμμετέχουν σε επαγγελματική ανάπτυξη που ανταποκρίνεται στις δικές τους ανάγκες, ωστόσο, οι υπάρχουσες δομές συχνά περιορίζουν τον βαθμό επιλογής, αυτονομίας και ανατροφοδότησης. Η έλλειψη εξατομικευμένων ευκαιριών και ο χρόνος που δεσμεύεται

από κεντρικά προκαθορισμένα προγράμματα επιμόρφωσης δυσχεραίνουν τη δημιουργία ουσιαστικών μαθησιακών εμπειριών. Αντίθετα, η αυτοαξιολόγηση επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να αναστοχάζονται την πρακτική τους, να εντοπίζουν αδυναμίες και να θέτουν προσωπικούς στόχους βελτίωσης. Οι παραπάνω μελέτες επιβεβαιώνουν ότι η αξιολόγηση μπορεί να λειτουργήσει ως εργαλείο επαγγελματικής ανάπτυξης και ενδυνάμωσης μόνο όταν εντάσσεται σε ένα αναπτυξιακό, μη τιμωρητικό πλαίσιο, όπου δίνει νόημα και ενισχύει το κίνητρο στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς.

Πέρα από την ατομική διάσταση και την ερμηνευτική διάσταση της εμπειρίας των εκπαιδευτικών, η βιβλιογραφία αναδεικνύει τη σημασία συλλογικών και συνεργατικών μορφών αξιολόγησης για την ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών, όπως η ομότιμη παρατήρηση (peer observation), η οποία αποτελεί μια μη ιεραρχική, συνεργατική μορφή αξιολόγησης που συμβάλλει ουσιαστικά στην επαγγελματική ανάπτυξη. Τη συγκεκριμένη μορφή αξιολόγησης μελέτησαν οι Walker et al. (2024), οι οποίοι διαπίστωσαν ότι προάγει τον αναστοχασμό, την αμοιβαία μάθηση και την επαγγελματική συνεργασία, μειώνοντας την αίσθηση της απομόνωσης και ενισχύοντας την αυτοαποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών. Η ομότιμη παρατήρηση λειτουργεί ως εργαλείο ατομικής όσο και συλλογικής ανάπτυξης, με θετικές επιπτώσεις στη διδασκαλία, την επαγγελματική ταυτότητα και την ευημερία των εκπαιδευτικών.

Στην ίδια λογική των συνεργατικών και μη ιεραρχικών μορφών αξιολόγησης, η μελέτη των Ayalon και Wilkie (2021) αναδεικνύει τον ρόλο της ομότιμης αξιολόγησης ως μηχανισμού επαγγελματικής μάθησης και ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών. Όπως περιγράφει η μελέτη, μέσα από έναν δομημένο κύκλο ομότιμης αξιολόγησης, οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί συμμετείχαν ενεργά σε διαδικασίες σχεδιασμού εργαλείων αξιολόγησης, παροχής και λήψης ανατροφοδότησης και αναστοχασμού πάνω στις αξιολογικές τους πρακτικές. Τα ευρήματα δείχνουν ότι η διαδικασία αυτή ενίσχυσε την αξιολογική τους επάρκεια, την αυτοπεποίθηση και την ικανότητά τους να αναγνωρίζουν την πολυπλοκότητα της αξιολόγησης, καλλιεργώντας παράλληλα στάσεις επαγγελματικής ταπεινότητας, αναστοχασμού και συνεργασίας. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στο γεγονός ότι η αξιολόγηση δεν λειτούργησε ως μηχανισμός ελέγχου, αλλά ως υποστηρικτική μαθησιακή διαδικασία, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην επαγγελματική ενδυνάμωση και ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

Σε συνέχεια των συνεργατικών και μη ιεραρχικών μορφών αξιολόγησης που εξετάστηκαν παραπάνω, οι Hulme et al. (2024) μελέτησαν δύο σχολεία, ένα στις Ηνωμένες Πολιτείες και ένα στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου οι διαδικασίες αξιολόγησης επανασχεδιάστηκαν ώστε να ενσωματώνουν πρακτικές συνεργατικής αναζήτησης γνώσης (curriculum enquiry), να προάγουν τον συλλογικό αναστοχασμό και να ενισχύουν την ανταλλαγή εμπειριών και πρακτικών μεταξύ των εκπαιδευτικών. Μέσα από αυτές τις διαδικασίες, οι εκπαιδευτικοί απέκτησαν χώρο να θέτουν προσωπικούς και συλλογικούς στόχους, να αναστοχάζονται συστηματικά τη διδακτική τους πρακτική και να πειραματίζονται με νέες παιδαγωγικές προσεγγίσεις. Η μετατόπιση αυτή ενίσχυσε την αίσθηση αυτονομίας, την επαγγελματική εμπιστοσύνη και την ενεργό εμπλοκή τους στη σχολική βελτίωση. Η μελέτη καταδεικνύει ότι, όταν η αξιολόγηση σχεδιάζεται με βάση τη συνεργασία, τον διάλογο και τη συλλογική ευθύνη, μπορεί να λειτουργήσει ως ισχυρός μηχανισμός επαγγελματικής ενδυνάμωσης, αντί για μια διαδικασία μονοδιάστατης αποτίμησης της απόδοσης.

Σε άμεση συνάφεια με αυτή την αναπτυξιακή και συνεργατική προσέγγιση της αξιολόγησης, η μελέτη των Tran et al. (2022) αναδεικνύει τον καθοριστικό ρόλο της σχολικής ηγεσίας στη διαμόρφωση εργασιακών συνθηκών που επιτρέπουν στην αξιολόγηση και την εποπτεία να λειτουργούν ως μηχανισμοί υποστήριξης και ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών. Στο πλαίσιο της έρευνάς τους στο Βιετνάμ, οι διευθυντές που υιοθετούσαν αναπτυξιακές και μη ιεραρχικές πρακτικές αξιολόγησης δημιούργησαν ένα κλίμα εμπιστοσύνης, συνεργασίας και επαγγελματικής μάθησης, στο οποίο η ανατροφοδότηση αξιοποιούνταν για τη βελτίωση της διδακτικής πρακτικής και όχι για τον έλεγχο της απόδοσης. Η αξιολόγηση εντάχθηκε σε ένα ευρύτερο υποστηρικτικό πλαίσιο που περιλάμβανε συνεργασία μεταξύ συναδέλφων, καθοδήγηση, παρακίνηση και ενίσχυση της επαγγελματικής αυτοπεποίθησης των εκπαιδευτικών. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν ότι η αξιολόγηση μπορεί να λειτουργήσει ενδυναμωτικά όταν εφαρμόζεται με αναπτυξιακό προσανατολισμό, συνδέεται με ουσιαστική ανατροφοδότηση και ενσωματώνεται στην καθημερινή σχολική πρακτική ως διαδικασία συλλογικής μάθησης και επαγγελματικής ανάπτυξης, λαμβάνοντας υπόψη και τις πολιτισμικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες του σχολικού πλαισίου.

Το έργο των Moore, Gimbert & Becce (2024), με τη χρήση του εργαλείου παρατήρησης τάξης BELIEVE αναδεικνύει ότι οι συνεργατικές πρακτικές αξιολόγησης σε εθνικά προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης ενισχύουν την επαγγελματική κοινότητα και δημιουργούν ένα πλαίσιο όπου οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως ενεργούς συνδιαμορφωτές της εκπαιδευτικής αλλαγής. Παράλληλα, η συνεργασία των εμπλεκόμενων μερών, η σαφής επικοινωνία και η τακτική ανατροφοδότηση συμβάλλουν στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών και βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα της αξιολόγησης.

Σε συνέχεια των συνεργατικών μορφών αξιολόγησης, αναδεικνύεται ο κομβικός ρόλος της ανατροφοδότησης ως βασικού μηχανισμού μέσω του οποίου η αξιολόγηση μετατρέπεται σε εμπειρία μάθησης και επαγγελματικής ενδυνάμωσης. Η τακτική, σαφής και εποικοδομητική ανατροφοδότηση επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να αναστοχάζονται πάνω στις πρακτικές τους, να εντοπίζουν σημεία προς βελτίωση και να προσαρμόζουν αποτελεσματικότερα τη διδασκαλία τους. Όπως δείχνει η μελέτη των Krasniqi και Ismajli (2025), οι εκπαιδευτικοί που λαμβάνουν συχνά ανατροφοδότηση αξιολογούν πιο θετικά τη χρησιμότητά της, ενισχύουν την αυτοπεποίθησή τους και αισθάνονται περισσότερο ικανοί να αναλάβουν πρωτοβουλίες, γεγονός που ενισχύει την αίσθηση επαγγελματικής αυτονομίας και συνολικής ενδυνάμωσης. Υπό αυτό το πρίσμα, η ανατροφοδότηση δεν περιορίζεται σε εργαλείο αξιολόγησης, αλλά μετατρέπεται σε μοχλό προσωπικής ενδυνάμωσης και επαγγελματικής ανάπτυξης και για τους εκπαιδευτικούς.

Στην ίδια αναπτυξιακή λογική εντάσσεται και η ποιοτική μελέτη των Sato και Chen (2021), η οποία αναδεικνύει τον ρόλο της ανατροφοδότησης και της καθοδήγησης στο πλαίσιο της Action Research ως βασικών μηχανισμών επαγγελματικής ενδυνάμωσης. Εξετάζοντας την εμπειρία ενός αρχάριου διδάσκοντα Ιαπωνικών σε διαδικτυακό πανεπιστημιακό περιβάλλον στις ΗΠΑ, οι συγγραφείς δείχνουν ότι η συστηματική ανατροφοδότηση από έναν έμπειρο μέντορα, σε συνδυασμό με αναστοχαστικές πρακτικές όπως τα ημερολόγια διαλόγου και οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις, συνέβαλε ουσιαστικά στη βελτίωση της διδακτικής πρακτικής και στη διαμόρφωση της επαγγελματικής ταυτότητας του εκπαιδευτικού. Η αξιολόγηση, σε αυτή την περίπτωση, δεν βιώνεται ως έλεγχος, αλλά ως υποστηρικτική διαδικασία μάθησης, η οποία ενισχύει την αυτοπεποίθηση, τη συνεργασία και την ικανότητα του εκπαιδευτικού να αντιμετωπίζει

παιδαγωγικές προκλήσεις. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν ότι η ανατροφοδότηση, όταν εντάσσεται σε πλαίσιο καθοδήγησης και ενεργού αναστοχασμού, μπορεί να λειτουργήσει ταυτόχρονα ως εργαλείο αξιολόγησης και ως μέσο επαγγελματικής ενδυνάμωσης.

Αντίστοιχα, η μελέτη των Hammond et al. (2023), η οποία εξετάζει συμβασιούχους εκπαιδευτικούς που ασχολούνται με τη βαθμολόγηση φοιτητικών εργασιών, δείχνει ότι οι εκπαιδευτικοί αυτοί θεωρούν σημαντικό να λαμβάνουν συστηματική και ξεκάθαρη ανατροφοδότηση για τη δουλειά τους. Η ανατροφοδότηση κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, σε συνδυασμό με μια συνολική αξιολόγηση στο τέλος, τους βοηθά να κατανοούν τι κάνουν σωστά και σε ποια σημεία χρειάζονται βελτίωση. Όταν η αξιολόγηση συνοδεύεται από υποστήριξη και αναγνώριση της προσπάθειάς τους, ενισχύεται η αυτοπεποίθησή τους και η διάθεσή τους να εξελίσσουν τις πρακτικές τους. Τα ευρήματα αυτά αναδεικνύουν ότι η αξιολόγηση μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο επαγγελματικής ανάπτυξης και όχι ως διαδικασία ελέγχου, συμβάλλοντας στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών.

Ένα καινοτόμο παράδειγμα αξιοποίησης της ανατροφοδότησης προέρχεται από τη μελέτη των Eriksen et al. (2021), η οποία εστιάζει στην ανατροφοδότηση που λαμβάνουν οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί από τους μαθητές τους κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Οι ερευνητές ανέπτυξαν ένα εργαλείο που επιτρέπει στους μαθητές να αξιολογούν τη διδασκαλία και τις μαθησιακές διαδικασίες με έμφαση στον αναστοχασμό και τη βελτίωση, χωρίς να συνδέεται η ανατροφοδότησή τους με υψηλά «στοιχεία πίεσης», όπως βαθμολογία ή συνέπειες καριέρας. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί θεωρούν την ανατροφοδότηση των μαθητών χρήσιμη για την ανάπτυξη δεξιοτήτων διδασκαλίας, την ενίσχυση της αυτοαποτελεσματικότητάς τους και τη λήψη πληροφοριών για βελτίωση της πρακτικής τους. Παράλληλα, η διαδικασία αυτή ενισχύει την επαγγελματική τους ωριμότητα και την ενδυνάμωσή τους, καθώς τους δίνει έλεγχο και συμμετοχή στη διαδικασία αξιολόγησης, ενώ ταυτόχρονα ενθαρρύνει τον αναστοχασμό και την επαγγελματική μάθηση. Η συγκεκριμένη προσέγγιση προσθέτει μια νέα διάσταση στη βιβλιογραφία της παρούσας συστηματικής επισκόπησης, καθώς αξιοποιεί τη φωνή των μαθητών ως εργαλείο ανάπτυξης και επαγγελματικής ενδυνάμωσης. Ωστόσο, οι συγγραφείς επισημαίνουν ότι η προσωπική αυτοπεποίθηση, η στόχευση σε επιτεύγματα και το άγχος των υποψήφιων εκπαιδευτικών μπορεί να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται και αξιοποιούν την ανατροφοδότηση των μαθητών. Παράλληλα,

χρειάζεται προσοχή ώστε η ανατροφοδότηση να μην επηρεάζεται από εξωγενείς παράγοντες, όπως η συμπάθεια ή η δημοτικότητα του εκπαιδευτικού, αλλά να χρησιμοποιείται με ασφαλή και εποικοδομητικό τρόπο και να δείχνει την πραγματική αποτελεσματικότητα του καθηγητή στη μάθηση των μαθητών.

Πέρα από τις τυπικές διαδικασίες αξιολόγησης, η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών μπορεί να προκύψει και μέσα από αναστοχαστικές μορφές ανατροφοδότησης που εντάσσονται στην καθημερινή διδακτική πρακτική. Σε αυτή τη κατεύθυνση κινείται η μελέτη του Πλευον (2025), η οποία φωτίζει τη σχέση ανάμεσα στις πολιτικές αξιολόγησης και την επαγγελματική ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών μέσα από την καθημερινή διδακτική πρακτική. Εξετάζοντας την εμπειρία τεσσάρων έμπειρων καθηγητών Αγγλικών σε εξετασιοκεντρικό σχολικό πλαίσιο στο Καζακστάν, η μελέτη αναδεικνύει πώς οι περιορισμοί των επίσημων συστημάτων αξιολόγησης επηρεάζουν τις διδακτικές επιλογές, ιδιαίτερα στη διδασκαλία προφορικών δεξιοτήτων. Ωστόσο, μέσα από διαδικασίες παρατήρησης τάξης, ανατροφοδότησης και αναστοχαστικών συνεντεύξεων, οι εκπαιδευτικοί ανέπτυξαν στρατηγικές προσαρμογής και τοπικών παιδαγωγικών παρεμβάσεων, ενισχύοντας την επαγγελματική τους αυτονομία και αυτοπεποίθηση. Τα ευρήματα δείχνουν ότι, ακόμη και σε περιοριστικά αξιολογικά περιβάλλοντα, η ανατροφοδότηση και ο αναστοχασμός μπορούν να λειτουργήσουν ως άτυπες αλλά ουσιαστικές μορφές αναπτυξιακής αξιολόγησης, υποστηρίζοντας την επαγγελματική μάθηση και ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών.

Συνολικά, τα ευρήματα της βιβλιογραφίας καταδεικνύουν ότι η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αποκτά ουσιαστικό παιδαγωγικό νόημα όταν εντάσσεται σε ένα πλαίσιο αναστοχασμού, υποστήριξης, συνεργασίας και συστηματικής ανατροφοδότησης. Η αξιοποίηση αξιόπιστων εργαλείων αυτοαξιολόγησης, η ομότιμη παρατήρηση και η ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη μαθησιακή τους πορεία συμβάλλουν στη βελτίωση της διδακτικής πρακτικής, στην ενίσχυση της επαγγελματικής ταυτότητας και στη διαμόρφωση συνθηκών συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης. Με τον τρόπο αυτό, η αξιολόγηση αναδεικνύεται σε έναν δυναμικό μηχανισμό μάθησης και επαγγελματικής εξέλιξης.

Κεφάλαιο 4: Συζήτηση – Αποτελέσματα

4.1 Συζήτηση των ευρημάτων ανά ερευνητικό ερώτημα

Στο παρόν υποκεφάλαιο, εξετάζονται και απαντώνται τα αρχικά ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης, παρέχοντας ένα σαφές πλαίσιο που μπορεί να αξιοποιηθεί τόσο για μελλοντική έρευνα όσο και για πρακτικές εφαρμογές στον χώρο της εκπαίδευσης. Ακολουθεί η αναλυτική ερμηνεία των ευρημάτων ανά ερευνητικό ερώτημα.

4.1.1 Απάντηση σε Ε.Ε.1 – Πώς προσεγγίζεται στη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία η έννοια της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την αποτελεσματικότητά της.

Η ανάλυση της βιβλιογραφίας αναδεικνύει την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ως πολυδιάστατη και δυναμική διαδικασία. Η αποτελεσματικότητά της δεν είναι μονοσήμαντη, αλλά εξαρτάται από ένα πλέγμα παραγόντων με επίκεντρο τον ανθρώπινο παράγοντα. Η σύγκλιση των ευρημάτων των Jones, Bergin & Murphy (2022) και Kraft & Christian (2022) υποδηλώνει ότι η επάρκεια και οι δεξιότητες των αξιολογητών εξασφαλίζουν κλίμα εμπιστοσύνης και αποδοχή της ανατροφοδότησης. Οι Ayoola-Adeniyi, (2025), Kraft & Christian (2022) και Krasniqi & Ismajli (2025) συγκλίνουν στην ανάδειξη της σημασίας της ανατροφοδότησης, η οποία είναι αποτελεσματικότερη όταν είναι συχνή, ποιοτική και εξατομικευμένη. Οι Ayoola-Adeniyi (2025) και Walker et al. (2024) υπογραμμίζουν την αξία συνεργατικών, μη ιεραρχικών μορφών αξιολόγησης που ενισχύουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών μέσα από την ανταλλαγή γνώσεων, την αμοιβαία υποστήριξη και τον αναστοχασμό. Τέλος, οι Ernst, Wittwer & Voss (2023), Gotch et al. (2021) και Fallon et al. (2023) επισημαίνουν την αξία της ακρίβειας και της αξιοπιστίας της αυτοαξιολόγησης, μέσα από αξιόπιστα εργαλεία αυτοαξιολόγησης και υποστήριξη των εκπαιδευτικών. Συνολικά, τα ευρήματα

καταδεικνύουν ότι η αξιολόγηση δεν είναι εγγενώς αποτελεσματική ή προβληματική, αλλά καθορίζεται από τον τρόπο που εφαρμόζεται στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική και στην κουλτούρα του σχολείου.

4.1.2 Απάντηση σε Ε.Ε.2 – Πώς συναντάται στη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία η έννοια της ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών και ποιοι παράγοντες την ενισχύουν.

Σε αντιστοιχία με την αξιολόγηση, η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών αναδεικνύεται στη διεθνή βιβλιογραφία ως μια σύνθετη και δυναμική διαδικασία, η οποία δεν περιορίζεται στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων, αλλά συνδέεται άρρηκτα με στάσεις, αντιλήψεις, σχέσεις και το ευρύτερο σχολικό πλαίσιο. Τα ευρήματα της επισκόπησης αναδεικνύουν ότι η ενδυνάμωση καλλιεργείται μέσα από συνεργατικές μορφές επαγγελματικής μάθησης (Sablo Sutton et al., 2022; Oude Groote Beverborg, 2024; Yan & King, 2023), από αναστοχαστικές και ερευνητικές πρακτικές (Aras, 2024), από ποιοτικές και καλά σχεδιασμένες επιμορφώσεις (Wong et al., 2023; Lee & Davis, 2022) και από μια θετική σχολική κουλτούρα (Lee et al., 2024). Συνολικά, τα ευρήματα δείχνουν ότι η ενδυνάμωση ενισχύει τις επαγγελματικές δεξιότητες, την αυτοπεποίθηση, την αυτονομία των εκπαιδευτικών και αναβαθμίζει τη διδακτική πρακτική, υπό την προϋπόθεση οι εκπαιδευτικοί να έχουν τον χώρο, τον χρόνο, τις συνθήκες, τις ευκαιρίες, την υποστήριξη να αναστοχάζονται, να μαθαίνουν, να συνεργάζονται και να εξελίσσονται επαγγελματικά μέσα στην καθημερινή σχολική πρακτική. Υπό αυτό το πρίσμα, η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών δεν αντιμετωπίζεται ως αποσπασματική δράση, αλλά ως στοιχείο μιας ευρύτερης παιδαγωγικής και οργανωσιακής κουλτούρας που προάγει τη συνεχή επαγγελματική μάθηση και βελτίωση.

4.1.3 Απάντηση σε Ε.Ε.3 – Με ποιους τρόπους η αξιολόγηση μπορεί να συμβάλλει στην ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

Η διεθνής βιβλιογραφία αναδεικνύει ότι η αξιολόγηση μπορεί να ενισχύσει την επαγγελματική ανάπτυξη και ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών όταν σχεδιάζεται και εφαρμόζεται ως υποστηρικτική, συνεργατική και αναστοχαστική διαδικασία. Αξιοπίστα εργαλεία αυτοαξιολόγησης καθοδηγούν τον σχεδιασμό στοχευμένων παρεμβάσεων επαγγελματικής ανάπτυξης (Redmond et al., 2021; Khademi-Vidra & Bakos, 2025; Fallon et al., 2023; McGarrigle, Beamish & Hay, 2023; Ernst, Wittwer & Voss, 2023), ενώ η προσωπική και συλλογική ερμηνεία της αξιολόγησης καθορίζει το αν αυτή βιώνεται ως μηχανισμός ελέγχου ή ενδυνάμωσης (Louws et al., 2025; Lim, Fickel & Greenwood, 2022; Ayoola-Adeniyi, 2025). Παράλληλα, οι συμμετοχικές και μη ιεραρχικές μορφές αξιολόγησης προάγουν τη συλλογική μάθηση, την εμπιστοσύνη και τη βελτίωση της διδακτικής πρακτικής (Walker et al., 2024; Ayalon & Wilkie, 2021; Hulme et al., 2024; Tran et al., 2022; Moore, Gimbert & Becce, 2024), ενώ η ουσιαστική ανατροφοδότηση ενισχύει την αυτοπεποίθηση και την επαγγελματική αυτονομία (Krasniqi & Ismajli, 2025; Sato & Chen, 2021; Hammond et al., 2023; Eriksen et al., 2021; Tleuon, 2025). Συνολικά, τα ευρήματα καταδεικνύουν ότι η αξιολόγηση δεν είναι εκ προοιμίου ενδυναμωτική. Ο παιδαγωγικός και αναπτυξιακός της ρόλος εξαρτάται από το πλαίσιο εφαρμογής και τη νοηματοδότηση που της αποδίδεται. Μετατρέπεται σε μηχανισμό επαγγελματικής ενδυνάμωσης μόνο όταν εντάσσεται σε ένα αναπτυξιακό και μη τιμωρητικό πλαίσιο, το οποίο δίνει νόημα, χώρο και κίνητρο στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς να αναστοχάζονται, να μαθαίνουν και να εξελίσσονται επαγγελματικά.

4.2 Συνεισφορά της μελέτης στη διεθνή βιβλιογραφία

Η παρούσα συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση συνεισφέρει στη διεθνή βιβλιογραφία, καθώς καλύπτει ένα κρίσιμο ερευνητικό κενό. Ειδικότερα, αποτελεί μια ολοκληρωμένη συστηματική ανάλυση και σύνθεση 28 πρόσφατων μελετών που εξετάζουν συνδυαστικά την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, την επαγγελματική τους ενδυνάμωση, καθώς και τη σχέση μεταξύ τους, υπερβαίνοντας τις αποσπασματικές προσεγγίσεις που κυριαρχούν στη σχετική βιβλιογραφία.

Όσον αφορά τα ευρήματα πάνω στην αξιολόγηση, η μελέτη προσθέτει στην ατζέντα της διεθνούς βιβλιογραφίας μια σαφή τεκμηρίωση ότι η αξία της αξιολόγησης καλλιεργείται όταν οι αξιολογητές είναι καταρτισμένοι, η ανατροφοδότηση είναι ποιοτική και εξατομικευμένη, οι μορφές αξιολόγησης είναι συνεργατικές/μη ιεραρχικές και οι αυτοαξιολογήσεις υποστηρίζονται από σωστά σχεδιασμένα εργαλεία. Αυτές οι συνθήκες συμβάλλουν στην ουσιαστική επανάσταση των πρακτικών αξιολόγησης προς την ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και τη βελτίωση της διδασκαλίας σε διεθνές επίπεδο. Όσον αφορά τα ευρήματα πάνω στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών, η παρούσα μελέτη αναδεικνύει ότι αυτή οικοδομείται μέσα από υποστηρικτικά και συνεργατικά σχολικά πλαίσια, τα οποία προάγουν την αυτονομία, την αυτοπεποίθηση, τον αναστοχασμό και τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε κοινότητες επαγγελματικής μάθησης, διασφαλίζοντας τη διαρκή επαγγελματική τους ανάπτυξη. Όσον αφορά τη σύνδεση αξιολόγησης με επαγγελματική ανάπτυξη, τα ευρήματα καταδεικνύουν ότι η αξιολόγηση λειτουργεί ως ενδυναμωτικός μηχανισμός όταν εντάσσεται σε ένα πλαίσιο αναστοχασμού, υποστήριξης, συνεργασίας, συστηματικής ανατροφοδότησης και διερεύνησης προοπτικών βελτίωσης μέσα από στοχευμένες παρεμβάσεις επιμόρφωσης.

Παράλληλα, η επισκόπηση συμβάλλει θεωρητικά, καθώς τα ευρήματα αναδεικνύουν ένα συνεκτικό ερμηνευτικό πλαίσιο που υπογραμμίζει τη σημασία της αυτοαξιολόγησης, των συνεργατικών μορφών αξιολόγησης και της συστηματικής και ποιοτικής ανατροφοδότησης. Η αυτοαξιολόγηση αναδεικνύεται ως μηχανισμός αυτογνωσίας και αναγνώρισης αναγκών επαγγελματικής ανάπτυξης, οι συνεργατικές και μη ιεραρχικές πρακτικές ως μέσο καλλιέργειας επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης και η

ανατροφοδότηση ως βασικός παράγοντας ενίσχυσης της αυτοπεποίθησης, της αυτονομίας και της επαγγελματικής ταυτότητας των εκπαιδευτικών. Με τον τρόπο αυτό, η μελέτη μετατοπίζει την εστίαση από μεμονωμένες τεχνικές αξιολόγησης προς ένα ολιστικό σύστημα που αντιμετωπίζει την αξιολόγηση ως αναπτυξιακό και ενδυναμωτικό μηχανισμό.

Τέλος, η συνεισφορά της μελέτης δεν περιορίζεται σε θεωρητικό επίπεδο, αλλά επεκτείνεται και στη διαμόρφωση πρακτικών κατευθύνσεων για τη σχολική ηγεσία και την εκπαιδευτική πολιτική. Τα ευρήματα προσφέρουν τεκμηριωμένο πλαίσιο για τον σχεδιασμό και την πιλοτική εφαρμογή αναπτυξιακών μοντέλων αξιολόγησης, καθώς και για την αξιοποίηση αξιόπιστων εργαλείων αυτοαξιολόγησης και συνεργατικής ανατροφοδότησης. Συνολικά, η παρούσα μελέτη συμβάλλει στη διεθνή συζήτηση προτείνοντας μια συνεκτική θεωρητική και πρακτική προσέγγιση, η οποία μετασχηματίζει την αξιολόγηση από ελεγκτική πρακτική σε εργαλείο επαγγελματικής μάθησης και ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών.

4.3 Πρακτικές προτάσεις για τη σχολική ηγεσία και την εκπαιδευτική πολιτική

Τα ευρήματα της παρούσας συστηματικής βιβλιογραφικής επισκόπησης αναδεικνύουν την ανάγκη επαναπροσδιορισμού της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών ως υποστηρικτικής και αναπτυξιακής διαδικασίας. Στο πλαίσιο αυτό, προκύπτουν ορισμένες άμεσα εφαρμόσιμες προτάσεις τόσο για τη σχολική ηγεσία όσο και για την εκπαιδευτική πολιτική.

Σε επίπεδο σχολικής ηγεσίας, κρίνεται αναγκαία η συστηματική εκπαίδευση των αξιολογητών, με έμφαση στην παροχή ποιοτικής και εξατομικευμένης ανατροφοδότησης και στη διαχείριση των διοικητικών πιέσεων που υπονομεύουν τον αναπτυξιακό χαρακτήρα της αξιολόγησης. Παράλληλα, προτείνεται η οργάνωση συνεργατικών και μη ιεραρχικών πρακτικών αξιολόγησης, όπως η ομότιμη παρατήρηση, συνοδευόμενη από

δομημένη αναστοχαστική συζήτηση μετά την παρατήρηση. Οι διευθυντές και τα στελέχη εκπαίδευσης μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά, εφόσον εντάξουν την αξιολόγηση σε ένα πλαίσιο εμπιστοσύνης, αναστοχασμού και συνεργασίας, εξασφαλίζοντας χρόνο, χώρο και θεσμική νομιμοποίηση για τις σχετικές διαδικασίες.

Παράλληλα, η εκπαιδευτική πολιτική καλείται να μετακινηθεί από κεντρικά και ομοιογενή μοντέλα αξιολόγησης προς πιο ευέλικτες και αναπτυξιακές προσεγγίσεις, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη το εκάστοτε σχολικό πλαίσιο, τις ανάγκες και τη φωνή των εκπαιδευτικών. Με βάση τα ευρήματα της παρούσας μελέτης προτείνεται η υιοθέτηση ενός εθνικού πλαισίου αξιολόγησης που συνδυάζει αυτοαξιολόγηση, ομότιμη παρατήρηση και ηγετική ανατροφοδότηση, με έμφαση στην ποιοτική αναφορά αντί της βαθμολογικής κατάταξης και με σαφή σύνδεση με την επαγγελματική ανάπτυξη. Ιδιαίτερη έμφαση θα μπορούσε να δοθεί στην αξιοποίηση αξιόπιστων εργαλείων αυτοαξιολόγησης ως μέσου αναγνώρισης εξατομικευμένων αναγκών επαγγελματικής ανάπτυξης. Τα δεδομένα που προκύπτουν από την αυτοαξιολόγηση και τις λοιπές μορφές αξιολόγησης μπορούν να αξιοποιούνται για τον σχεδιασμό στοχευμένων επιμορφωτικών παρεμβάσεων, στις οποίες οι εκπαιδευτικοί θα έχουν δυνατότητα παρακολούθησης, ενισχύοντας έτσι την αυτονομία και την εσωτερική τους παρακίνηση. Οι επιμορφώσεις αυτές δύναται να υλοποιούνται κυρίως μέσω διαδικτυακών, συνεργατικών μορφών επαγγελματικής μάθησης, οι οποίες, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, συμβάλλουν ουσιαστικά στην ενδυνάμωση, τον αναστοχασμό και τη βελτίωση της διδακτικής πρακτικής. Η πιλοτική εφαρμογή ενός τέτοιου πλαισίου σε σχολικές μονάδες δύναται να υποστηρίξει τη σταδιακή μετάβαση προς ένα σύστημα αξιολόγησης που προάγει τη συνεργασία και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

Οι προτεινόμενες πρακτικές αναμένεται να επιφέρουν σημαντική αύξηση της αυτοαποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών, βελτίωση της διδακτικής πρακτικής μέσω αναστοχασμού, ενίσχυση της σχολικής κοινότητας, μείωση της επαγγελματικής απομόνωσης, καθώς και μετατροπή της αξιολόγησης από ελεγκτική σε αναπτυξιακή διαδικασία.

Οι συστάσεις αυτές, προερχόμενες από συστηματική σύνθεση 28 πρόσφατων μελετών, προσφέρουν πρακτικό οδηγό για την εφαρμογή τους από το Υπουργείο Παιδείας, από το

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) και από τις σχολικές μονάδες, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην επαγγελματική ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και στην αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

4.4 Περιορισμοί της έρευνας

Η παρούσα συστηματική ανασκόπηση υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς. Αρχικά, περιορίζεται σε άρθρα από δύο επιστημονικές βάσεις δεδομένων (ERIC και SpringerLink), της τελευταίας πενταετίας, γραμμένα στην αγγλική γλώσσα και δημοσιευμένα σε περιοδικά υψηλού κύρους (Q1–Q2), γεγονός που ενδέχεται να αποκλείει σχετικές μελέτες από άλλες πηγές, χρονικές περιόδους ή γλώσσες, με αποτέλεσμα να μην αντιπροσωπεύονται όλες οι δημοσιευμένες γνώσεις στο υπό μελέτη αντικείμενο. Επιπλέον, η ανασκόπηση πραγματοποιήθηκε από μία ερευνήτρια, γεγονός που μπορεί να εισάγει υποκειμενικότητα. Το στοιχείο αυτό συνδέεται με το πλαίσιο εκπόνησης της μελέτης, καθώς πρόκειται για διπλωματική εργασία, όπου η ερευνητική διαδικασία διεξάγεται ατομικά, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του μεταπτυχιακού προγράμματος. Παρά ταύτα, καταβλήθηκε συστηματική προσπάθεια για την τήρηση των αρχών της διαφάνειας, της συνέπειας και της αντικειμενικότητας που διέπουν τις συστηματικές βιβλιογραφικές επισκοπήσεις.

Η ανάλυση βασίστηκε σε συστηματική ανάγνωση, καταγραφή και συγκριτική θεματική οργάνωση των δεδομένων, χωρίς χρήση εξειδικευμένων λογισμικών (π.χ. NVivo) ή τυποποιημένων εργαλείων αξιολόγησης μεροληψίας ή μεθοδολογικής ποιότητας (π.χ. MMAT ή ROBIS). Η ποιότητα ελέγχθηκε έμμεσα μέσω πολλαπλών κριτηρίων (άρθρα αξιολογημένα από ομότιμους, πρόσφατες δημοσιεύσεις αξιόπιστα επιστημονικά περιοδικά), περιορίζοντας τον κίνδυνο επιλογής μελετών χαμηλότερης μεθοδολογικής ποιότητας. Τέλος, η παρούσα μελέτη δεν καταχωρήθηκε σε διεθνές μητρώο πρωτοκόλλων, καθώς εκπονήθηκε στο πλαίσιο ακαδημαϊκής διπλωματικής εργασίας. Ωστόσο, η μεθοδολογία περιγράφεται αναλυτικά, διασφαλίζοντας τη διαφάνεια και τη δυνατότητα

αναπαραγωγής. Παρά τους περιορισμούς αυτούς, η ανασκόπηση προσφέρει μια συνεκτική, συστηματική και τεκμηριωμένη αποτύπωση των σύγχρονων ερευνητικών τάσεων σχετικά με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, την επαγγελματική τους ενδυνάμωση και τη μεταξύ τους σύνδεση, συμβάλλοντας στον επιστημονικό διάλογο του πεδίου.

4.5 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Με βάση τα ευρήματα της μελέτης, προκύπτουν ορισμένες κατευθύνσεις για μελλοντική έρευνα, οι οποίες θα μπορούσαν να συμβάλουν σε βαθύτερη και πιο ολοκληρωμένη κατανόηση της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών ως μηχανισμού επαγγελματικής ενδυνάμωσης.

Αρχικά, κρίνεται σκόπιμη η εκπόνηση μιας εκτενέστερης συστηματικής βιβλιογραφικής επισκόπησης, καθώς η παρούσα μελέτη υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς. Μια τέτοια επισκόπηση, αξιοποιώντας πολλαπλές επιστημονικές βάσεις δεδομένων, μεγαλύτερο χρονικό εύρος και τυποποιημένα εργαλεία αξιολόγησης της μεθοδολογικής ποιότητας, θα επέτρεπε πιο αξιόπιστη και πληρέστερη χαρτογράφηση της διεθνούς βιβλιογραφίας και θα συνέβαλε στην κατανόηση του ρόλου της αξιολόγησης ως παιδαγωγικού και αναπτυξιακού μηχανισμού.

Επιπλέον, τα ευρήματα δείχνουν ότι η αξιολόγηση και η επαγγελματική ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών εξετάζονται κυρίως μέσα από μεμονωμένες πρακτικές, χωρίς να λαμβάνεται επαρκώς υπόψη ο τρόπος με τον οποίο αυτές συνυπάρχουν και αλληλεπιδρούν στο πραγματικό σχολικό πλαίσιο. Για τον λόγο αυτό, προτείνεται η διεξαγωγή πιο ολιστικών πρωτογενών ερευνών, όπως μελέτες περίπτωσης ή έρευνα δράσης, οι οποίες θα επιτρέπουν τη μελέτη της συνδυαστικής λειτουργίας διαφορετικών μορφών αξιολόγησης και των χαρακτηριστικών του σχολικού κλίματος. Στόχος των ερευνών αυτών είναι να διερευνηθούν οι συνθήκες υπό τις οποίες η αξιολόγηση μπορεί να μετασχηματιστεί από μηχανισμό ελέγχου σε εργαλείο επαγγελματικής ενδυνάμωσης.

Σε συμπληρωματικό επίπεδο, προτείνονται μακροχρόνιες εμπειρικές συγκριτικές μελέτες, ώστε να αποτιμηθούν τα αποτελέσματα διαφορετικών μορφών αξιολόγησης στην επαγγελματική ανάπτυξη και ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών. Συγκρίσεις μεταξύ σχολείων που εφαρμόζουν συνεργατικές μορφές αξιολόγησης και σχολείων με παραδοσιακές πρακτικές, με μετρήσεις πριν και μετά την εφαρμογή της αξιολόγησης, θα μπορούσαν να προσφέρουν πιο τεκμηριωμένα συμπεράσματα, αξιοποιώντας δείκτες όπως η αυτονομία, η αυτοαποτελεσματικότητα και η επαγγελματική ικανοποίηση των εκπαιδευτικών.

Συνολικά, τα ευρήματα υπογραμμίζουν την ανάγκη η μελλοντική έρευνα να μετακινηθεί από τη μελέτη μεμονωμένων πρακτικών αξιολόγησης προς πιο σύνθετες και πολυδιάστατες προσεγγίσεις, οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη το σχολικό πλαίσιο, τις σχέσεις, τους ρόλους και τις εμπειρίες των εκπαιδευτικών, προκειμένου να κατανοηθεί καλύτερα ο τρόπος με τον οποίο η αξιολόγηση μπορεί να λειτουργήσει ως εργαλείο επαγγελματικής ενδυνάμωσης.

Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα

Η παρούσα συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση είχε ως στόχο τη διερεύνηση της έννοιας της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, της επαγγελματικής τους ενδυνάμωσης και της σχέσης μεταξύ τους, μέσα από τη σύνθεση σύγχρονων διεθνών ερευνητικών ευρημάτων. Η ανάλυση των 28 μελετών δείχνει ότι η αξιολόγηση δεν είναι εγγενώς ούτε αποτελεσματική ούτε προβληματική, αλλά η αξία της προκύπτει από τον τρόπο εφαρμογής της και τις συνθήκες μέσα στις οποίες υλοποιείται. Η αποτελεσματική αξιολόγηση στηρίζεται στον ρόλο και τις δεξιότητες των αξιολογητών, στην αυτοαξιολόγηση, σε συνεργατικές μορφές αξιολόγησης, όπως η ομότιμη παρατήρηση, καθώς και στην τακτική, εποικοδομητική ανατροφοδότηση. Η επαγγελματική ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών αναπτύσσεται μέσα από σχέσεις συνεργασίας και εμπιστοσύνης, συλλογική κουλτούρα,

ενεργό στήριξη της σχολικής ηγεσίας, ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε αναστοχαστικές και διερευνητικές διαδικασίες, καθώς και μέσα από ουσιαστικές εμπειρίες επιμόρφωσης. Με αυτό τον τρόπο, ενισχύονται η αυτοπεποίθηση, η αυτονομία και αναβαθμίζεται η διδακτική πρακτική. Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ αξιολόγησης και επαγγελματικής ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών, η αξιολόγηση δεν έχει εκ προοιμίου ενδυναμωτικό χαρακτήρα. Ο παιδαγωγικός και αναπτυξιακός της ρόλος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το πλαίσιο εφαρμογής και τη νοηματοδότηση που της αποδίδεται από τους εμπλεκόμενους. Η αξιολόγηση μπορεί να λειτουργήσει ως ουσιαστικός μηχανισμός επαγγελματικής ενδυνάμωσης όταν απομακρύνεται από ελεγκτικές και λογοδοτικές πρακτικές και εντάσσεται σε ένα υποστηρικτικό, συνεργατικό και αναστοχαστικό περιβάλλον, όταν συνδέεται με συστηματική και ποιοτική ανατροφοδότηση, αναστοχασμό, συλλογική μάθηση, εμπιστοσύνη, καθώς και με υποστήριξη από τη σχολική ηγεσία. Παράλληλα, η ακριβής αυτοαξιολόγηση επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να αναγνωρίζουν τα δυνατά τους σημεία και τους τομείς που χρειάζονται βελτίωση, ώστε να συμμετέχουν σε στοχευμένες επαγγελματικές επιμορφώσεις. Συνολικά, η αξιολόγηση, όταν σχεδιάζεται και εφαρμόζεται με αναπτυξιακή προοπτική, μετατρέπεται από εργαλείο ελέγχου σε μέσο ενίσχυσης της επαγγελματικής αυτονομίας, της αυτογνωσίας και της βελτίωσης της διδακτικής πρακτικής.

Συμπερασματικά, η μελέτη καταδεικνύει ότι η μετάβαση από ελεγκτικά σε ενδυναμωτικά μοντέλα αξιολόγησης συνιστά τον θεμέλιο λίθο για τη δημιουργία σχολικών οργανισμών που καλλιεργούν κουλτούρα διαρκούς βελτίωσης και υποστηρίζουν ουσιαστικά την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

Κεφάλαιο 6: Βιβλιογραφία

Aras, S. (2024). Building up formative assessment practices through action research: A study in early childhood teacher education. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 45(1), 2-15. DOI: <https://doi.org/10.1080/10901027.2023.2217413>

Ayalon, M., & Wilkie, K. J. (2021). Investigating peer-assessment strategies for mathematics pre-service teacher learning on formative assessment. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 24(4), 399-426. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10857-020-09465-1>

Ayoola-Adeniyi, R. (2025). Re-imagining teacher assessment: How teachers are encouraged (or not) to pursue ongoing professional learning in New Brunswick. *Power and Education*, 17(2), 241-254. DOI: <https://doi.org/10.1177/17577438241265462>

Celik, O. T., Sari, T., & Karagozoglu, A. A. (2025). A systematic literature review of research on teacher empowerment. *Urban Education*, 60(10), 2728-2763. DOI: <https://doi.org/10.1177/00420859241301073>

Eriksen, H., Lejonberg, E., Tschannen-Moran, M., Christophersen, K. A., & Elstad, E. (2021). Learners providing feedback on teaching: Pre-service teachers' perceptions of a teacher assessment arrangement. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 65(6), 1097-1113. DOI: <https://doi.org/10.1080/00313831.2020.1833236>

Ernst, H. M., Wittwer, J., & Voss, T. (2023). Do they know what they know? Accuracy in teacher candidates' self-assessments and its influencing factors. *British Educational Research Journal*, 49(4), 649-673. DOI: <https://doi.org/10.1002/berj.3860>

Fallon, L. M., Cathcart, S. C., Johnson, A. H., Minami, T., O'Keeffe, B. V., DeFouw, E. R., & Sugai, G. (2023). A teacher self-assessment of culturally relevant practice to inform

educator professional development decisions in MTSS contexts. *Assessment for Effective Intervention*, 48(2), 100-112. DOI: <https://doi.org/10.1177/15345084221111338>

Gotch, C. M., Poppen, M. I., Razo, J. E., & Modderman, S. (2021). Examination of teacher formative assessment self-efficacy development across a professional learning experience. *Teacher Development*, 25(4), 534-548. DOI: <https://doi.org/10.1080/13664530.2021.1943503>

Hammond, K. M., Rai, M., Hassouna, A., & Raleigh, S. (2023). " Appreciate we are individual humans with previous experience": An exploration of sessional marker experiences. *Journal of University Teaching and Learning Practice*, 20(6), 1-23. DOI: <https://doi.org/10.53761/1.20.6.8>

Hulme, M., Comber, A., Jones, E., Grant, J., & Baumber, J. (2024). Reclaiming accountability through collaborative curriculum enquiry: New directions in teacher evaluation. *The Curriculum Journal*, 35(4), 673-689. DOI: <https://doi.org/10.1002/curj.272>

Jones, E., Bergin, C., & Murphy, B. (2022). Principals may inflate teacher evaluation scores to achieve important goals. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 34(1), 57-88. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11092-021-09366-8>

Khademi-Vidra, A., & Bakos, I. M. (2025). An overview of the digital competencies of teachers in the Hungarian secondary agricultural vocational training system. *Technology, Knowledge and Learning*, 30(2), 621-636. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10758-024-09766-x>

Kraft, M. A., & Christian, A. (2022). Can teacher evaluation systems produce high-quality feedback? An administrator training field experiment. *American Educational Research Journal*, 59(3), 500-537. DOI: <https://doi.org/10.3102/00028312211024603>

Krasniqi, D., & Ismajli, H. (2025). The Role of Feedback Frequency on Teachers' Professional Development and Self-Efficacy. *Educational Process: International Journal*, 15, e2025102. DOI: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1338940>

Lee, J., Alonzo, D., Beswick, K., Abril, J. M. V., Chew, A. W., & Oo, C. Z. (2024). Dimensions of teachers' data literacy: A systematic review of literature from 1990 to 2021. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 36(2), 145-200. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11092-024-09435-8>

Lee, Y. J., & Davis, R. (2022). English Teachers' Experiences of Participating in a Long-Term Professional Development for Teaching English through English. *Mextesol Journal*, 46(2), n2. DOI: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1357773.pdf>

Lim, J., Fickel, L., & Greenwood, J. (2022). Mapping the landscape of professional inquiry as a form of teacher learning in New Zealand: a narrative inquiry into one teacher's experience. *Professional development in education*, 48(1), 120-133. DOI: <https://doi.org/10.1080/19415257.2019.1689526>

Louws, M., Struyf, A., Van Haeften, N., Middelbeek, L., Schenke, W., Walraven, A., ... & Lockhorst, D. (2025). Actors' involvement during collective sensemaking of educational change: a review study from a systems lens. *Journal of Educational Change*, 1-31. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10833-025-09536-1>

McGarrigle, L., Beamish, W., & Hay, S. (2023). Measuring teacher efficacy to build capacity for implementing inclusive practices in an Australian primary school. *International Journal of Inclusive Education*, 27(7), 771-784. DOI: <https://doi.org/10.1080/13603116.2020.1867657>

Miller, R. L., & Campbell, R. (2006). Taking stock of empowerment evaluation: An empirical review. *American journal of evaluation*, 27(3), 296-319. DOI: <https://doi.org/10.1177/109821400602700303>

Moore, R., Gimbert, B. G., & Becce, M. (2024). BELIEVE in collaboration: Effective evaluation partnerships for National Professional Development projects. *TESOL Journal*, 15(4), e856. DOI: <https://doi.org/10.1002/tesj.856>

Oude Groote Beverborg, A. (2024). Professional learning activity in and of teacher teams: multilevel assessment of how transformational leadership, goal interdependence, and collective efficacy affect information sharing. *Empirical Research in Vocational Education and Training*, 16(1), 6. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40461-024-00163-3>

Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., ... & Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *Bmj*, 372. DOI: <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>

Redmond, P., Smart, V., Powell, A., & Albion, P. (2021). Primary teachers' self-assessment of their confidence in implementing digital technologies curriculum. *Educational Technology Research and Development*, 69(5), 2895-2915. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11423-021-10043-2>

Sablo Sutton, S., Cuéllar, C., González, M. P., & Espinosa, M. J. (2022). Pedagogical mentoring in Chilean schools: an innovative approach to teachers' professional learning. *International Journal of Mentoring and Coaching in Education*, 11(1) 69-88. DOI: <https://doi.org/10.1108/IJMCE-01-2021-0028>

Sartain, L., & Steinberg, M. P. (2025). Can personnel policy improve teacher quality? The role of evaluation and the impact of exiting low-performing teachers. *Education Finance and Policy*, 20(1), 137-163. DOI: https://doi.org/10.1162/edfp_a_00417

Sato, E., & Chen, J. C. (2021). Rise to the occasion: The trajectory of a novice Japanese teacher's first online teaching through action research. *Language Teaching Research*, 25(2), 306-329. DOI: <https://doi.org/10.1177/1362168819846794>

Tran, H. N., Nguyen, C. D., Nguyen, G. V., Ho, T. N., Bui, Q. T. T., & Hoang, N. H. (2022). Workplace conditions created by principals for their teachers' professional development in Vietnam. *International Journal of Leadership in Education*, 25(2), 238-257. DOI: <https://doi.org/10.1080/13603124.2019.1708472>

Walker, D., Patten, T., & Stephens, S. (2024). Peer observation of teaching in a post-primary context. *Irish Educational Studies*, 43(1), 47–60. DOI: <https://doi.org/10.1080/03323315.2021.2022512>

Wong, J. T., Bui, N. N., Fields, D. T., & Hughes, B. S. (2023). A learning experience design approach to online professional development for teaching science through the arts: Evaluation of teacher content knowledge, self-efficacy and STEAM perceptions. *Journal of Science Teacher Education*, 34(6), 593-623. DOI: <https://doi.org/10.1080/1046560X.2022.2112552>

Yan, Z., & King, R. B. (2023). Assessment is contagious: The social contagion of formative assessment practices and self-efficacy among teachers. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 30(2), 130-150. DOI: <https://doi.org/10.1080/0969594X.2023.2198676>

Παράρτημα

Ο πίνακας που ακολουθεί συνοψίζει τα κύρια χαρακτηριστικά των μελετών όπως το πλαίσιο, το δείγμα και τη μεθοδολογική προσέγγιση, καθώς και τα βασικά τους δεδομένα, περιλαμβάνοντας το αντικείμενο, τα κύρια ευρήματα, τα συμπεράσματα και τη σύνδεση με το υπό εξέταση θέμα.

Πίνακας 1.

Παρουσίαση μελετών που συμπεριλήφθηκαν στη συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση.

Πίνακας 1 - Μέρος Α.

Μελέτες που εστιάζουν αποκλειστικά στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών.

Συγγραφείς-Έτος-Κατηγορία & Τίτλος Περιοδικού	Χώρα / Πλαίσιο - Δείγμα	Είδος μελέτης - Μεθοδολογία	Κύριο ερευνητικό ενδιαφέρον / Αντικείμενο της Μελέτης	Κύρια αποτελέσματα	Συμπεράσματα / Επιπτώσεις	Θεματική σχέση με το αντικείμενο της παρούσας έρευνας.
Gotch, C. M., Poppen, M. I., Razo, J. E., & Modderman, S. (2021) Q2 - Teacher Development	ΗΠΑ Δείγμα: n = 189 δάσκαλοι από 17 σχολεία σε 9 περιφέρειες.	Πολυεπίπεδη μοντελοποίηση ανάπτυξης.	Εξέταση της επίδρασης ενός εντατικού, μακροχρόνιου προγράμματος επαγγελματικής ανάπτυξης στην αυτοαποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών για διαμορφωτική αξιολόγηση και στη σχέση της με την	Καταγράφηκε σημαντική αύξηση αυτοαποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών, ωστόσο, η σχέση της με την εφαρμογή πρακτικών διαμορφωτικής αξιολόγησης στην τάξη ήταν ασθενής ή αρνητική.	Η ενίσχυση της αυτοαποτελεσματικότητας μέσω επαγγελματικής ανάπτυξης δεν εγγυάται επιτυχή εφαρμογή διαμορφωτικής αξιολόγησης. Απαιτείται υποστήριξη των δεξιοτήτων αυτοαξιολό-	Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών

			εφαρμογή πρακτικών στην τάξη.		γησης, εξέταση πρόσθετων μεταβλητών που επηρεάζουν την εφαρμογή στην τάξη, και κριτική χρήση της αυτοαποτελεσματικότητας ως δείκτη επιτυχίας επαγγελματικής μάθησης..	
Jones, E., Bergin, C., & Murphy, B. (2022) Q1 - Educational Assessment, Evaluation and Accountability	ΗΠΑ (Μεσοδυτική πολιτεία). Δείγμα: Ποιοτικό σκέλος: n = 15 διευθυντές (ομάδες εστίασης). Ποσοτικό σκέλος: n = 364 διευθυντές (έρευνα).	Μικτή μέθοδος Διερευνητική διαδοχική σχεδίαση. Ποιοτικό σκέλος: Ομάδες εστίασης. Ποσοτικό σκέλος: Ερωτηματολόγιο και ανάλυση βάσει θεωρίας στόχων.	Διερεύνηση των κινήτρων που οδηγούν τους διευθυντές σε συστημική επιείκεια κατά την αξιολόγηση εκπαιδευτικών.	Εντοπίζεται συστημική επιείκεια στις αξιολογήσεις. Οι διευθυντές επηρεάζονται από πολλούς και συχνά αντικρουόμενους στόχους, όπως η διατήρηση θετικών σχέσεων, το ηθικό των εκπαιδευτικών, η αποφυγή συγκρούσεων και οι χρονικοί περιορισμοί, πέρα από την επιδίωξη ακρίβειας στην αξιολόγηση.	Η επιείκεια αναδεικνύεται ως συνειδητή στρατηγική εξισορρόπησης στόχων και όχι ένδειξη έλλειψης επαγγελματισμού. Τα συστήματα αξιολόγησης οφείλουν να ενισχύουν την ακρίβεια χωρίς να υπονομεύουν την εμπιστοσύνη και την αναπτυξιακή ανατροφοδότηση.	Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών
Kraft, M. A., & Christian, A. (2022) Q1 - American Educational Research	ΗΠΑ (δημόσια σχολεία Βοστώνης) Δείγμα: Εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν σε	Ποσοτική μελέτη. Πειραματική μελέτη πεδίου (field experiment). Πρόγραμμα κατάρτισης διαχειρι-	Αξιολόγηση της υπόθεσης ότι τα συστήματα αξιολόγησης μπορούν να παρέχουν ανατροφοδότηση υψηλής ποιότητας και να ενισχύσουν	Οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τους αξιολογητές ως αξιόπιστους και δίκαιους. Ωστόσο, οι προσπάθειες κατάρτισης δεν βελτίωσαν την αντιληπτή ποιότητα ανατροφοδότησης,	Τα συστήματα αξιολόγησης δυσκολεύονται να λειτουργήσουν ως εργαλεία επαγγελματικής ανάπτυξης όταν οι αξιολογητές δεν διαθέτουν επαρκή χρόνο	Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών

Journal	πρόγραμμα κατάρτισης διαχειριστών.	στών με έμφαση στην αξιολόγηση και την ανατροφοδότηση.	την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.	τη διδασκαλία, την αυτοαποτελεσματικότητα ή τα μαθησιακά αποτελέσματα.	και ικανότητες για συνεχή, υψηλής ποιότητας ανατροφοδότηση. Αναδεικνύεται η ανάγκη ενίσχυσης της εκπαίδευσης και της υποστήριξης των αξιολογητών.	
---------	------------------------------------	--	---	--	---	--

Πίνακας 1 - Μέρος Β.

Μελέτες που εστιάζουν αποκλειστικά στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών.

Συγγραφείς - Έτος - Κατηγορία & Τίτλος Περιοδικού	Χώρα / Πλαίσιο - Δείγμα	Είδος μελέτης - Μεθοδολογία	Κύριο ερευνητικό ενδιαφέρον / Αντικείμενο της Μελέτης	Κύρια αποτελέσματα	Συμπεράσματα / Επιπτώσεις	Θεματική σχέση με το αντικείμενο της παρούσας έρευνας.
Aras, S. (2024). Q1- Journal of Early Childhood Teacher Education	Τουρκία. Δείγμα: 6 τελειόφοιτοι φοιτητές προσχολικής αγωγής.	Ποιοτική. Συνεργατική έρευνα δράσης. Συλλογή δεδομένων μέσω παρατηρήσεων, αναστοχαστικών ημερολογίων, ημιδομημένων συνεντεύξεων. Ανάλυση με τριγωνοποίηση περιε-	Διερεύνηση εμπειριών προπτυχιακών εκπαιδευτικών σχετικά με τη βελτίωση των πρακτικών τους στην διαμορφωτική αξιολόγηση μέσω συνεργατικής έρευνας δράσης.	Η συνεργατική έρευνα δράσης βελτίωσε τις πρακτικές διαμορφωτικής αξιολόγησης, ενίσχυσε την ικανότητα των φοιτητών να παρατηρούν, να ακούν και να παρέχουν αποτελεσματική ανατροφοδότηση. Παράλληλα δημιούργησε ευκαιρίες για επαγγελματικό διάλογο και	Η συμμετοχή σε συνεργατική έρευνα δράσης αποτελεί αποτελεσματικό μέσο επαγγελματικής μάθησης, υποστηρίζει την ανάπτυξη δεξιοτήτων διαμορφωτικής αξιολόγησης και παρέχει πλαίσιο για ενδυνάμωση και βελτίωση πρακτικών εκπαιδευτικών από τα πρώτα	Ενδυνάμωση των Εκπαιδευτικών

		χομένου.		αναστοχασμό.	στάδια της εκπαίδευσης.	
Lee, J., Alonzo, D., Beswick, K. et al. (2024) Q1 - περιοδικό Educational Assessment , Evaluation and Accountability	Διεθνές πλαίσιο. 83 εμπειρικές μελέτες (1990 – 2021), κυρίως από δυτικές / αγγλόφωνες χώρες.	Συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση. Ποιοτική σύνθεση και κατηγοριοποίηση δεικτών.	Εννοιολογική αποσαφήνιση του δεδομενικού γραμματισμού των εκπαιδευτικών, με έμφαση στις διαστάσεις που υποστηρίζουν την επαγγελματική μάθηση, τη συνεργασία και τον αναστοχασμό.	Ο δεδομενικός γραμματισμός περιλαμβάνει 95 δείκτες χωρισμένους σε 5 διαστάσεις: (α) γνώση για τα δεδομένα, (β) δεξιότητες στη χρήση δεδομένων, (γ) στάσεις προς τη χρήση δεδομένων, (δ) εφαρμογές δεδομένων για διάφορους σκοπούς, (ε) συμπεριφορές σχετικές με τα δεδομένα. Πέρα από γνώσεις και δεξιότητες, αναδεικνύεται η σημασία των στάσεων (π.χ. αυτοπεποίθηση, εμπιστοσύνη) και των συμπεριφορών (π.χ. συνεργασία, επικοινωνία, συμμετοχή σε επαγγελματική μάθηση). Μόνο περιορισμένος αριθμός δεικτών αφορά άμεσα την αξιολόγηση μαθητών.	Η επαγγελματική ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών ενισχύεται όταν η χρήση δεδομένων εντάσσεται σε μη αξιολογικά, συνεργατικά σχολικά περιβάλλοντα, με ενεργό ρόλο της σχολικής ηγεσίας και έμφαση στη συλλογική μάθηση και τον αναστοχασμό. Οι πολιτικές επιμόρφωσης θα πρέπει να καλλιεργούν στάσεις και κουλτούρες συνεργασίας, όχι μόνο τεχνικές δεξιότητες.	Ενδυνάμωση των Εκπαιδευτικών
Lee, Y. J. & Davis, R. (2022) Q2 - Mextesol Journal	Νότια Κορέα. Δημόσια σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.	Ποιοτική μελέτη. Μακροχρόνιο πρόγραμμα επιμόρφωσης (6 μήνες). Ημιδομη-	Διερεύνηση της εμπειρίας των καθηγητών Αγγλικών από τη συμμετοχή τους σε μακροχρόνιο πρόγραμμα επαγγελματικής ανάπτυξης για	Η επιμόρφωση ενίσχυσε τη διδακτική αυτοπεποίθηση (self-efficacy) των εκπαιδευτικών στη χρήση του T.E.T.E. Το πρόγραμμα λειτούργησε ως κοινότητα	Η μακροχρόνια επαγγελματική ανάπτυξη, όταν συνοδεύεται από υποστηρικτικό περιβάλλον, συνεργασία και ανατροφοδότηση, μπορεί να	Ενδυνάμωση των Εκπαιδευτικών

	Δείγμα: 40 εν ενεργεία καθηγητές Αγγλικών (15 δημοτικού, 25 γυμνασίου / λυκείου).	μένες συνεντεύξεις (n=6), παρατηρήσεις επιμόρφωσης, ερωτηματολόγια αξιολόγησης μετά την επιμόρφωση (n=40). Θεματική ανάλυση δεδομένων.	τη διδασκαλία Αγγλικών μέσω Αγγλικών (Teach English Through English, T.E.T.E.) και της επίδρασής του στην αυτοαποτελεσματικότητά τους .	επαγγελματικής μάθησης, προσφέροντας ευκαιρίες αναστοχασμού, συνεργασίας και ανατροφοδότησης.	ενισχύσει την αυτοπεποίθηση των εκπαιδευτικών στη διδασκαλία. Ωστόσο, η εφαρμογή των νέων πρακτικών επηρεάζονται από το σχολικό πλαίσιο και ιδιαίτερα από την πίεση των εξετάσεων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.	
Oude Groote Beverborg, A. (2024) Q1 – Empirical Research in Vocational Education and Training	Ολλανδία. 6 κολέγια επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (VET) σε εθνικό επίπεδο. Δείγμα: 362 εκπαιδευτικοί από 60 διεπιστημονικές ομάδες.	Ποσοτική μελέτη. Πολυεπίπεδη μοντελοποίηση δομικών εξισώσεων, βασισμένη σε ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια.	Διερεύνηση της επίδρασης της μετασχηματιστικής ηγεσίας, της αλληλεξάρτησης στόχων και της συλλογικής αποτελεσματικότητας στη συμμετοχή των εκπαιδευτικών στην ανταλλαγή πληροφοριών, σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο.	Η ατομική συμμετοχή στην ανταλλαγή πληροφοριών επηρεάζεται άμεσα από την αντίληψη μετασχηματιστικής ηγεσίας και την αλληλεξάρτηση στόχων. Σε επίπεδο ομάδας, η ανταλλαγή πληροφοριών και η συλλογική αποτελεσματικότητα ενισχύονται κυρίως μέσω της αλληλεξάρτησης στόχων και της ηγετικής υποστήριξης.	Η αποτελεσματική επαγγελματική μάθηση επιτυγχάνεται όταν η μετασχηματιστική ηγεσία ενισχύει την ατομική συμμετοχή και η αλληλεξάρτηση στόχων ενισχύει τη συλλογική αποτελεσματικότητα. Δημιουργείται ένα υποστηρικτικό πλαίσιο για διαρκή συνεργασία και βελτίωση πρακτικών διδασκαλίας.	Ενδυνάμωση των Εκπαιδευτικών
Sablo	Χιλή.	Ποιοτική	Διερεύνηση	Αναδείχθηκαν 5	Η παιδαγωγική	Ενδυνά-

Sutton, S., Cuéllar, C., González, M. P., & Espinosa, M. J. (2022) Q2 – International Journal of Mentoring and Coaching in Education	Δημόσια σχολεία K-8 Δείγμα: 14 συμμετέχοντες (2 σχολιαστές, 6 εκπαιδευτικοί - μέντορες και 6 καθοδηγούμενοι εκπαιδευτικοί).	μελέτη περίπτωσης. - Instrumental case study. Συλλογή δεδομένων μέσω ημιδομημένων ατομικών συνεντεύξεων και ανάλυσης εγγράφων. Ανάλυση δεδομένων με ανάλυση περιεχομένου.	των συνθηκών και των προκλήσεων που διευκολύνουν ή εμποδίζουν την επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών μέσω της εφαρμογής της Παιδαγωγικής Καθοδήγησης (Pedagogical Mentoring – PM) στο σχολικό πλαίσιο της Χιλής.	παράγοντες που διευκολύνουν την εφαρμογή της επαγγελματικής καθοδήγησης: 1. Η εθελοντική συμμετοχή, 2. Η έμφαση στον αναστοχασμό, 3. Η εστίαση στη διδασκαλία και τη μάθηση, 4. Ο υποστηρικτικός ρόλος του διευθυντή, 5. Η υποστήριξη του συμβούλου των μεντόρων (comentor). Παράλληλα, εντοπίστηκαν 3 βασικά εμπόδια: 1) Οι διακοπές λόγω προβλημάτων στο πρόγραμμα, 2) Η περιορισμένη διάχυση στην ευρύτερη σχολική κοινότητα, 3. Η αφομοίωση των αξιών που διέπουν το χιλιανό σύστημα αξιολόγησης.	καθοδήγηση, όταν βασίζεται σε εθελοντική συμμετοχή, συλλογικό αναστοχασμό και οριζόντιες σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, λειτουργεί ως ισχυρός μηχανισμός ενδυνάμωσης, επαγγελματικής αυτονομίας και ανάπτυξης ηγετικών ρόλων εντός του σχολείου. Η μελέτη αμφισβητεί την αποτελεσματικότητα των εξωτερικών, ελεγκτικών συστημάτων αξιολόγησης και αναδεικνύει τον κρίσιμο ρόλο της σχολικής ηγεσίας στη δημιουργία δομών συνεργατικής επαγγελματικής μάθησης που ενισχύουν τον επαγγελματισμό και την κοινωνική εκτίμηση των εκπαιδευτικών.	μωση των Εκπαιδευτικών
Wong, J. T., Bui, N.	ΗΠΑ	Μικτή	Αξιολόγηση της	Καταγράφηκε στατιστικά	Η καλά σχεδιασμένη διαδικτυ-	Ενδυνά-

N., Fields, D. T., & Hughes, B. S. (2023)	- Νότια Καλιφόρνια.	μέθοδος. - Design-Based Research (DBR).	αποτελεσματικότητας διαδικτυακής επιμόρφωσης στη διδασκαλία STEAM ως προς τις γνώσεις επιστημονικού περιεχομένου, την αυτοαποτελεσματικότητα και τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη διδασκαλία STEAM.	σημαντική αύξηση στις γνώσεις φυσικών επιστημών, στην αυτοαποτελεσματικότητα και στις θετικές αντιλήψεις για τη διδασκαλία STEAM. Η γνώση περιεχομένου και οι αντιλήψεις προβλέπουν την αυτοαποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών.	ακή επιμόρφωση μπορεί να ενδυναμώσει τους εκπαιδευτικούς, αυξάνοντας γνώσεις, αυτοπεποίθηση και ετοιμότητα εφαρμογής καινοτόμων διδακτικών πρακτικών. Ο σχεδιασμός μαθησιακών εμπειριών (Learning Experience Design) υποστηρίζει βιώσιμη και αποτελεσματική επαγγελματική ανάπτυξη.	μωση των Εκπαιδευτικών
Q1 - Journal of Science Teacher Education	Δημόσια δημοτικά σχολεία - Title I. Δείγμα: 80 εκπαιδευτικοί τάξεων 3ης-5ης	Προ- και μετα-μέτρηση διάρκειας 10 εβδομάδων. Εργαλεία: ερωτηματολόγια, τεστ γνώσεων και ανοικτές απαντήσεις.				
Yan, Z. & King, R. B. (2023).	Χονγκ Κονγκ.	Ποσοτική, διαχρονική μελέτη. Ερωτηματολόγια σε 2 χρονικές στιγμές (διάστημα ενός έτους). Πολυεπίπεδη ανάλυση διαδρομών (multilevel path analysis).	Διερεύνηση της «κοινωνικής μετάδοσης» (social contagion) των πρακτικών διαμορφωτικής αξιολόγησης και της αυτοαποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών.	Οι πρακτικές διαμορφωτικής αξιολόγησης και η αυτοαποτελεσματικότητα είναι κοινωνικά μεταδοτικές. Οι εκπαιδευτικοί επηρεάζονται από τις πρακτικές και την αυτοαποτελεσματικότητα των συναδέλφων τους . Η συλλογική αυτοαποτελεσματικότητα σε επίπεδο σχολείου προβλέπει ατομικές πρακτικές διαμορφωτικής αξιολόγησης .	Η σχολική κουλτούρα και η συλλογική αυτοαποτελεσματικότητα λειτουργούν ως μηχανισμοί επαγγελματικής ενδυνάμωσης. Τα ευρήματα υποστηρίζουν τον σχεδιασμό παρεμβάσεων και προγραμμάτων επαγγελματικής ανάπτυξης σε επίπεδο σχολικής μονάδας.	Ενδυνάμωση των Εκπαιδευτικών
Q1 - Assessment in Education: Principles, Policy & Practice	Δείγμα: 296 εκπαιδευτικοί από 12 σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης					

Πίνακας 1 - Μέρος Γ.

Σύνδεση αξιολόγησης με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη.

Συγγραφείς-Έτος-Κατηγορία & Τίτλος Περιοδικού	Χώρα / Πλαίσιο - Δείγμα	Είδος μελέτης - Μεθοδολογία	Κύριο ερευνητικό ενδιαφέρον / Αντικείμενο της Μελέτης	Κύρια αποτελέσματα	Συμπεράσματα / Επιπτώσεις	Θεματική σχέση με το αντικείμενο της παρούσας έρευνας
Ayalon, M. & Wilkie, K. J. (2021) Q1 - Journal of Mathematics Teacher Education	Ισραήλ Πρόγραμμα αρχικής εκπαίδευσης εκπαιδευτικών Μαθηματικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Δείγμα: 27 προπτυχιακοί / μεταπτυχιακοί υποψήφιοι εκπαιδευτικοί (PSTs)	Ποιοτική μελέτη. Σχεδιασμός: εφαρμογή κύκλου ομότιμης αξιολόγησης (peer-assessment cycle) βασισμένου στο μοντέλο Reinholz (2016), με προσθήκη φάσης αναστοχασμού. Δεδομένα: γραπτές εργασίες, γραπτή ανατροφοδότηση, αναστοχαστικά ερωτηματολόγια, ομαδική συνέντευξη. Ανάλυση: ερμηνευτική ποιοτική βάσει TALiP και Teacher Assessment	Διερεύνηση συμβολής ομότιμης αξιολόγησης στη διαμορφωτική αξιολόγηση και στην ανάπτυξη της αξιολογικής παιδείας υποψήφιων εκπαιδευτικών - εξετάζοντας τις γνωστικές και συναισθηματικές διαστάσεις των αντιλήψεών τους για την αξιολόγηση.	Οι συμμετέχοντες ανέπτυξαν αυξημένη επίγνωση της πολυπλοκότητας της διαμορφωτικής αξιολόγησης και της ανάγκης ευθυγράμμισης μεταξύ στόχων, μαθηματικών έργων και κριτηρίων αξιολόγησης. Η διαδικασία ανέδειξε μεταβολές γνώσεων και στάσεων (ταπεινότητα, εκτίμηση ποικιλομορφίας μαθητικής σκέψης)	Η ομότιμη αξιολόγηση λειτουργεί ως αποτελεσματικό εργαλείο επαγγελματικής μάθησης, καθώς προάγει τον αναστοχασμό, ενισχύει τη διαμορφωτική αξιολόγηση και υποστηρίζει τη σταδιακή ανάπτυξη της αξιολογικής παιδείας. Η εμπλοκή σε συνεργατικές διαδικασίες ανατροφοδότησης συμβάλλει στη μετατόπιση αντιλήψεων και στάσεων απέναντι στην αξιολόγηση, ενισχύοντας την επαγγελματική ωρίμανση των	Σύνδεση αξιολόγησης εκπαίδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη.

		Identity.			εκπαιδευτικών.	
Eriksen, H., Lejonberg, E., Tschannen-Moran, M., Christophersen, K. A., & Elstad, E. (2021)	Νορβηγία. Πρόγραμμα πρακτικής διδασκαλίας για προπτυχιακούς εκπαιδευτικούς	Ποσοτική μελέτη, ανώνυμη έρευνα με 7-βαθμη κλίμακα Likert, ανάλυση μέσω Structural Equation Modeling (προηγμένη στατιστική μέθοδος που εξετάζει μοντέλα πολλών παραμέτρων ταυτόχρονα).	Διερεύνηση για το πώς οι προπτυχιακοί εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τη χρησιμότητα της ανατροφοδότησης που λαμβάνουν από μαθητές σχετικά με τη διδασκαλία τους.	Οι προπτυχιακοί εκπαιδευτικοί θεωρούν χρήσιμη την ανατροφοδότηση των μαθητών για την επαγγελματική τους ανάπτυξη, αν και η αυτοαποτελεσματικότητα, η στοχοθέτηση και το άγχος επηρεάζουν τις αντιλήψεις τους.	Η ανατροφοδότηση των μαθητών μπορεί να ενισχύσει την αυτοαποτελεσματικότητα και την επαγγελματική ανάπτυξη των προπτυχιακών εκπαιδευτικών, χωρίς αρνητικές συνέπειες (π.χ. βαθμολογικές), αλλά απαιτεί προσοχή σε ενδεχόμενες ανεπιθύμητες συνέπειες.	Σύνδεση αξιολόγησης εκπαιδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη.
Q1 - Scandinavia n Journal of Educational Research	Τάξεις γυμνασίου-λυκείου 111 συμμετέχοντες 72 πλήρεις απαντήσεις					
Hammond, K. M., Rai, M., Hassouna, A., & Raleigh, S. (2023)	Νέα Ζηλανδία. Συμβασιούχοι εκπαιδευτικοί που αναλαμβάνουν βαθμολόγηση εργασιών - sessional markers.	Μικτή μέθοδος. Ποσοτικό σκέλος: Ανώνυμο ερωτηματολόγιο. Ποιοτικό σκέλος: μέσω ανοικτών ερωτήσεων.	Να εξεταστεί πώς οι συμβασιούχοι εκπαιδευτικοί που βαθμολογούν εργασίες αξιολογούν τη δική τους δουλειά και ποιες ανάγκες έχουν για να αισθανθούν υποστήριξη και επαγγελματική ή ανάπτυξη.	Οι συγκεκριμένοι εκπαιδευτικοί θεωρούν πολύ σημαντικό να λαμβάνουν τακτική αξιολόγηση και ανατροφοδότηση. Ζητούν περισσότερη επαγγελματική ανάπτυξη, και αναγνώριση, και υποστήριξη. Η σωστή αξιολόγηση και αναγνώριση αυξάνει την αυτοπεποίθησή τους και ενισχύει τη δέσμευσή τους στο ρόλο τους.	Η αξιολόγηση των συμβασιούχων εκπαιδευτικών μπορεί να ενισχύσει την επαγγελματική ανάπτυξη και τη δέσμευσή τους. Προτείνεται η συνεχής ανατροφοδότηση κατά τη διάρκεια του εξαμήνου και η σαφής τελική αξιολόγηση για να ενισχυθεί η αυτοπεποίθηση και η επαγγελματική	Σύνδεση αξιολόγησης εκπαιδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη.
Q1 - Journal of University Teaching and Learning Practice						

					τους ανάπτυξη.	
Hulme, M., Comber, A., Jones, E., Grant, J., & Baumber, J. (2024). Q1 - The Curriculum Journal	Ηνωμένες Πολιτείες (Burris Laboratory School) & Ηνωμένο Βασίλειο (Shevington High School) – Δύο σχολεία μέλη της IALS, συμμετοχή όλων των εκπαιδευτικών πλήρους απασχόλησης.	Ποιοτική μελέτη περιπτώσεων, αναδρομική ανάλυση 3 ετών (2021–2023), πολλαπλές πηγές δεδομένων (αρχεία, αναφορές εκπαιδευτικών, feedback, curriculum frameworks), ανάλυση δεδομένων με συνδυασμό επαγωγικής και επαγωγικής κωδικοποίησης.	Εξετάζει πώς η επανασχεδίαση των διαδικασιών αξιολόγησης εκπαιδευτικών μπορεί να ενισχύσει τη συνεργατική αναζήτηση γνώσης (curriculum enquiry) και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών μέσα σε πλαίσια πολλαπλής λογοδοσίας.	Η αξιολόγηση με βάση συνεργατική αναζήτηση γνώσης (curriculum enquiry) προώθησε τη συλλογική ευθύνη, την ενεργό συμμετοχή, την εμπιστοσύνη και την επαγγελματική ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί ανέπτυξαν αίσθημα ιδιοκτησίας πάνω στη διδασκαλία και το μάθημα, ενώ μειώθηκε η μονοδιάστατη έμφαση στην αξιολόγηση με τεστ.	Η μελέτη δείχνει ότι η αξιολόγηση μπορεί να είναι εργαλείο ενδυνάμωσης αν επανασχεδιαστεί για να υποστηρίζει συνεργασία, στοχασμό και συλλογική επαγγελματική ανάπτυξη. Οδηγεί σε θετικές αλλαγές στην επαγγελματική ταυτότητα των εκπαιδευτικών, στην κουλτούρα συνεργασίας και στην ενίσχυση της αυτονομίας τους, χωρίς να αγνοεί την εξωτερική λογοδοσία.	Σύνδεση αξιολόγησης εκπαιδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη.
Khademi-Vidra, A., & Bakos, I. M. (2025). Q2 - Technology, Knowledge and Learning	Ουγγαρία. Δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση (αγροτικός τομέας). Δείγμα: 396 εκπαιδευτικοί από 3 Αγροτικά Κέντρα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.	Ποσοτική διερευνητική μελέτη. Διαδικτυακό ερωτηματολόγιο με 14 κλειστές και 8 ανοικτές ερωτήσεις. Περιγραφική στατιστική, διασταυρώσεις (cross-tabulations), έλεγχος Pearson's Chi-square, δείκτες	Διερεύνηση του επιπέδου ψηφιακών δεξιοτήτων και στάσεων των εκπαιδευτικών, της ενσωμάτωσής τους στη διδασκαλία και των πραγματικών αναγκών επαγγελματικής ανάπτυξης μέσω αυτοαξιολόγησης και αυτοανα-	Οι εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν θετικά τις ψηφιακές τους δεξιότητες, αν και εντοπίστηκαν υποδομικά κενά και ενδεχόμενη υπερεκτίμηση ικανοτήτων. Η εσωτερική παρακίνηση και ο αναστοχασμός αναδείχθηκαν ως κρίσιμοι παράγοντες ανάπτυξης	Η γνήσια αυτοαξιολόγηση και αυτοαναστοχαστική διαδικασία αποτελεί προϋπόθεση για ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων & για σχεδιασμό στοχευμένων, παιδαγωγικά προσανατολισμένων επιμορφώσεων που ενισχύουν επαγγελματική ικανότητα & αυτο-	Σύνδεση αξιολόγησης εκπαιδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη.

		Cramer's V και Eta	στοχασμού.	δεξιοτήτων	πεποίθηση των εκπαιδευτικών.	
Lim, J., Fickel, L., & Greenwood, J., 2022, Q1 - Professional Develop- ment in Education,	Νέα Ζηλανδία / Πρωτο- βάθμια εκπαίδευση, μία έμπειρη εκπαιδευ- τικός σε σχολείο χαμηλού κοινωνικο- οικονομικού δείκτη	Ποιοτική με- λέτη με αφη- γηματική διερεύνηση (narrative inquiry), ανάλυση προσωπικής επαγγελμα- τικής εμπειρίας μέσω μη δομημένων συνεντεύ- ξεων και ανακατα- σκευής αφήγησης.	Μελέτη της επαγγελμα- τικής διερεύνησης (professional inquiry) ως μορφής επαγγελμα- τικής μάθησης των εκπαιδευτικών και των παραγόντων που επηρεάζουν την εμπειρία και το νόημά της.	Οι εξωτερικές απαιτήσεις και οι λογοδοτικές πιέσεις περιορίζουν το μαθησιακό δυναμικό της επαγγελματικής διερεύνησης. Οι εκπαιδευτικοί συχνά τη βιώνουν ως υποχρέωση που συνδέεται με την αξιολόγηση και την επαγγελματική αποτίμηση.	Η επαγγελματι- κή διερεύνηση μπορεί να λει- τουργήσει ως ουσιαστικό ερ- γαλείο μάθησης & ενδυνάμωσης μόνο όταν οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζονται επαρκώς, κατανοούν τα κοινωνικοπολι- τικά πλαίσια και αποδίδουν προσωπικό νόημα στη διαδικασία.	Σύνδεση αξιολό- γησης εκπαι- δευτικών με ενδυ- νάμωση και επαγγελ- ματική ανάπτυ- ξη.
Louws et al. (2025) Q1 - Journal of Educational Change	Διεθνές πλαίσιο Εκπαίδευση K-12. Δείγμα: 87 εμπειρικές μελέτες από τη διεθνή βιβλιογρα- φία (εκπαι- δευτικοί, διευθυντές σχολείων, στελέχη εκπαίδευσης , φορείς πολιτικής)	Εννοιολογική ανασκόπηση (conceptual review / scoping review) Ποιοτική θεματική ανάλυση Συστηματική χαρτογρά- φηση διαπρο- σωπικών δυναμικών στη συλλογική νοηματοδό- τηση (sense- making).	Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο διαφορετικοί δρώντες στο εκπαιδευτικό σύστημα (μικρο-, μεσο- , μακρο- επίπεδο) νοηματοδο- τούν συλλογικά τις εκπαιδευτικές αλλαγές και πώς οι διαπροσωπι- κές δυναμικές και οι ηγετικές πρακτικές επηρεάζουν	Αναδείχθηκαν δια- φοροποιήσεις στη διανομή και αντί- ληψη ρόλων των δρώντων & 4 κρί- σιμοι συμφραζό- μενοι παράγοντες (ηγεσία, χώρος για ερμηνεία, συνερ- γασία, υποστήρι- ξη). Εντοπίστηκαν 3 μηχανισμοί συλ- λογικής κατανό- ησης αλλαγών: (α) valuating – αξιολό- γηση της αλλαγής, (β) gatekeeping – διαχείριση και προσαρμογή της αλλαγής στο πλαίσιο τους, (γ) owning – ένταξη	Η συλλογική νοηματοδότηση ενισχύεται όταν: • υπάρχει ισόρροπη συμμετοχή δρώντων • η ηγεσία λειτουργεί διαμε- σολαβητικά και υποστηρικτικά • οι εκπαιδευ- τικοί έχουν χώρο να ερμη- νεύσουν, να προσαρμόσουν και να «οικειοποιη- θούν» την αλλαγή → συμβολή στην	Σύνδεση αξιολό- γησης εκπαι- δευτικών με ενδυ- νάμωση και επαγγελ- ματική ανάπτυ- ξη.

			αυτή τη διαδικασία.	της αλλαγής στην πρακτική και ταυτότητα των εκπαιδευτικών.	προσαρμοστική ικανότητα του εκπαιδευτικού συστήματος..	
McGarrigle, L., Beamish, W., & Hay, S. (2023) Q1 – International Journal of Inclusive Education	Αυστραλία, αστικό δημόσιο σχολείο στη νοτιοανατολική Κουίνσλαντ. Δείγμα: 48 εκπαιδευτικοί	Μικτή μέθοδος - Ποσοτική & Ποιοτική. Διαδικτυακή έρευνα με δύο ανοικτές ερωτήσεις και χρήση της κλίμακας αυτοαξιολόγησης Teacher Efficacy for Inclusive Practices (TEIP).	Διερεύνηση των αντιλήψεων και της αυτοαποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών σχετικά με την εφαρμογή συμπεριληπτικών πρακτικών στην τάξη.	Οι εκπαιδευτικοί είχαν θετικές στάσεις απέναντι στη συμπερίληψη και υψηλά επίπεδα αυτοαποτελεσματικότητας. Μεγαλύτερη αβεβαιότητα καταγράφηκε σε θέματα συνεργασίας με γονείς και ενημέρωσης για νομοθεσία και πολιτικές συμπερίληψης.	Η μέτρηση της αυτοαποτελεσματικότητας μέσω εργαλείων αυτοαξιολόγησης συμβάλει στον εντοπισμό αναγκών για στοχευμένη επιμόρφωση και υποστηρίζει την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, ενισχύοντας τη βιωσιμότητα των συμπεριληπτικών πρακτικών.	Σύνδεση αξιολόγησης εκπαιδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη.
Moore, Gimbert & Becce (2024), Q1 - TESOL Journal	Η.Π.Α., Δύο προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης δασκάλων αγγλικής γλώσσας (National Professional Development). Εστίαση σε εκπαιδευτικούς που διδάσκουν αγγλικά σε δημοτικά και	Εννοιολογική μελέτη με παράθεση εμπειρικών στοιχείων - ανάλυση περιπτώσεων από το εργαλείο παρατήρησης τάξης BELIEVE. (Το εργαλείο BELIEVE αξιολογεί τη διδασκαλία σε διαφορετικά περιβάλλοντα (διαζώσης -	Διερεύνηση συνεργασίας μεταξύ δασκάλων, συντονιστών προγραμμάτων και αξιολογητών για τη βελτίωση εφαρμογής εθνικών προγραμμάτων επαγγελματικής ανάπτυξης και της διδασκαλίας μαθητών που μαθαίνουν αγγλικά.	Η συνεργατική αξιολόγηση μετατρέπει την παρατήρηση διδασκαλίας σε εργαλείο μάθησης για τους δασκάλους, βελτιώνει τη διδασκαλία και υποστηρίζει ολόκληρη την επαγγελματική κοινότητα. Η μελέτη αναδεικνύει 8 στοιχεία για αποτελεσματική συνεργασία αξιολογητή – προγράμματος : σαφής επικοινωνία, ευθυγράμμιση στόχων, πρώιμος σχεδιασμός αξιολόγησης,	Η συνεργατική αξιολόγηση μετατρέπει την παρατήρηση διδασκαλίας σε εργαλείο μάθησης για τους δασκάλους, βελτιώνει τη διδασκαλία των μαθητών και υποστηρίζει ολόκληρη την επαγγελματική κοινότητα· ενισχύει την ικανότητα των δασκάλων να αξιολογούν και να βελτιώνουν την πρακτική	Σύνδεση αξιολόγησης εκπαιδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη.

	γυμνάσια.	διαδικτυακά – υβριδικά).		πολλαπλοί σκοποί αξιολόγησης, κοινή ευθύνη, ανατροφοδότηση, διαφάνεια και ανάπτυξη ικανοτήτων αξιολόγησης . Η εφαρμογή του εργαλείου BELIEVE δείχνει πώς αυτά τα στοιχεία μπορούν να ενισχύσουν επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών & συνεχή βελτίωση διδασκαλίας .	τους.	
Redmond, P., Smart, V., Powell, A., & Albion, P. (2021). Q1 - Educational Technology Research and Development	Αυστραλία. Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Δείγμα: 83 εκπαιδευτικοί συμμετείχαν στο διαδικτυακό ερωτηματολόγιο, ενώ 4 συμμετείχαν στις ημιδομημένες συνεντεύξεις.	Μικτή μελέτη. Διαδικτυακό ερωτηματολόγιο (με κλειστές και ανοιχτές ερωτήσεις) & ημιδομημένες συνεντεύξεις. Τα ποσοτικά δεδομένα αναλύθηκαν με ποσοτική περιγραφική ανάλυση, ενώ τα ποιοτικά με τη μέθοδο της συνεχούς σύγκρισης (constant comparison)	Διερεύνηση της αυτοαξιολόγησης των εκπαιδευτικών ως προς την αυτοπεποίθησή, τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους στην εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος ψηφιακών τεχνολογιών.	Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν μέτρια αυτοπεποίθηση, αλλά χαμηλά επίπεδα ουσιαστικών τεχνικών δεξιοτήτων, περιορισμένη κατανόηση βασικών εννοιών του αναλυτικού προγράμματος και χαμηλής ποιότητας ψηφιακές παιδαγωγικές πρακτικές (χαμηλό επίπεδο TPACK). Εντοπίστηκαν σημαντικά εμπόδια και περιορισμένη υποστήριξη επαγγελματικής μάθησης.	Η αυτοαξιολόγηση αναδεικνύει σημαντικά κενά στις γνώσεις και δεξιότητες των εκπαιδευτικών και υποδεικνύει την ανάγκη για στοχευμένη επαγγελματική ανάπτυξη και ουσιαστική υποστήριξη στην εφαρμογή ψηφιακών τεχνολογιών.	Σύνδεση αξιολόγησης εκπαιδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη.
Sato, E., & Chen, J. C. (2021), Q1 -	ΗΠΑ, δημόσιο πανεπιστήμιο στη Βορειοανα-	Ποιοτική μελέτη, Action Research, ανάλυση	Πώς ένας αρχάριος διδάσκων Ιαπωνικών προσαρμόζε-	Η χρήση εξατομικευμένων ψηφιακών εργαλείων μειώνει την ψυχολογική απόσταση	Το Action Research επιτρέπει επαγγελματική ενδυνάμωση & ανά-	Σύνδεση αξιολόγησης εκπαι-

Language Teaching Research	τολική ακτή, 27 φοιτητές, 2 εκπαιδευτικοί (1 αρχάριος, 1 έμπειρος)	θεματικών, ημι-δομημένα interviews, ημερολόγια διαλόγου	ται στην πρώτη του διαδικτυακή διδασκαλία και πώς η αξιολόγηση και η καθοδήγηση συμβάλλουν στην επαγγελματική του ανάπτυξη.	μεταξύ δασκάλου και μαθητή, διευκολύνει τη μάθηση και υποστηρίζει την ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων. Η συνεχιζόμενη καθοδήγηση και ανατροφοδότηση ενδυναμώνει τον αρχάριο διδάσκοντα και ενισχύει τη συνεργασία.	πτυξη δεξιοτήτων διδασκαλίας, βελτιώνει ποιότητα διαδικτυακού μαθήματος & παρέχει μοντέλο επιμόρφωσης δασκάλων. Ενισχύεται η βιωσιμότητα και η ποιότητα του προγράμματος διδασκαλίας ξένων γλωσσών σε online περιβάλλον.	δευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη.
Tran, H. N., Nguyen, C. D., Nguyen, G. V., Ho, T. N., Bui, Q. T. T., & Hoang, N. H. (2022). Q1 - International Journal of Leadership in Education	Βιετνάμ Τέσσερα σχολεία σε μία επαρχία (Hong Lam province) Εκπαιδευτικοί και διευθυντές σχολικών μονάδων	Ποιοτική έρευνα Πολλαπλή μελέτη περίπτωσης (multiple-site case study) Εστίαση στη σχολική ηγεσία και την επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών.	Διερεύνηση των συνθηκών εργασιακού περιβάλλοντος που δημιουργούν οι διευθυντές σχολείων για την προώθηση της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών.	Εντοπίστηκαν τέσσερις βασικές συνθήκες που ενισχύουν την επαγγελματική ανάπτυξη: α) συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, β) ενδυνάμωση εκπαιδευτικών, γ) εποπτεία και αξιολόγηση, δ) στρατηγικές παρακίνησης των εκπαιδευτικών.	Η σχολική ηγεσία παίζει καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία πλαισίου που ευνοεί επαγγελματική ανάπτυξη. Εποπτεία & αξιολόγηση, όταν εφαρμόζονται υποστηρικτικά και όχι ελεγκτικά, συμβάλλουν σε ενδυνάμωση & βελτίωση διδακτικής πρακτικής. Οι πρακτικές αυτές επηρεάζονται από πολιτισμικό & κοινωνικό πλαίσιο του Βιετνάμ.	Σύνδεση αξιολόγησης εκπαιδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη.

Πίνακας 1 - Μέρος Δ.

Μελέτες που ανήκουν σε δύο κατηγορίες (Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών και Σύνδεση αξιολόγησης εκπαιδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη).

Συγγραφείς-Έτος-Κατηγορία & Τίτλος Περιοδικού	Χώρα / Πλαίσιο - Δείγμα	Είδος μελέτης - Μεθοδολογία	Κύριο ερευνητικό ενδιαφέρον / Αντικείμενο της Μελέτης	Κύρια αποτελέσματα	Συμπεράσματα / Επιπτώσεις	Θεματική σχέση με το αντικείμενο της παρούσας έρευνας.
Ayoola-Adeniyi, R. (2025) Q2 - Power and Education	Καναδάς (New Brunswick). Δείγμα: Εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	Ποιοτική μελέτη περίπτωσης (case study). Ημιδομημένες συνεντεύξεις και ανασκόπηση εγγράφων.	Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο τα συστήματα αξιολόγησης επηρεάζουν τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη συνεχή επαγγελματική μάθηση.	Τα παραδοσιακά συστήματα αξιολόγησης που εστιάζουν στη λογοδοσία περιορίζουν το κίνητρο και τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών στην επαγγελματική ανάπτυξη. Οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν μεγαλύτερη αυτονομία, ανατροφοδότηση και συμμετοχή στον σχεδιασμό της μάθησής τους.	Η αξιολόγηση, όταν μετατοπίζεται από μηχανισμό ελέγχου σε διαδικασία ανατροφοδότησης, αυτοαξιολόγησης και ενεργού συμμετοχής, μπορεί να λειτουργήσει ως μοχλός ενδυνάμωσης και ουσιαστικής επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών.	Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών & Σύνδεση αξιολόγησης εκπαιδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη
Ernst, H. M., Wittwer, J., & Voss, T. (2023) Q1 - British Educational Research	Γερμανία (υποψήφιοι δάσκαλοι μαθηματικών) Δείγμα: n = 513 υποψήφιοι	Ποσοτική μελέτη με χρήση μεταγνωστικών δεικτών και αυτοαξιολόγησης	Διερεύνηση της ακρίβειας της αυτοαξιολόγησης υποψηφίων εκπαιδευτικών και των παραγόντων που την επηρεάζουν.	Οι περισσότεροι συμμετέχοντες υπερεκτιμούσαν ή υποεκτιμούσαν τις γνώσεις τους. Η γνωστική ικανότητα μείωνε τον κίνδυνο υπερβολικής αυτοπεποίθησης, ενώ η αυτοαποτελεσματικότητα	Η αποτελεσματική ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών απαιτεί αξιόπιστα εργαλεία αυτοαξιολόγησης που καταγράφουν με ακρίβεια δυνατά & αδύνατα ση-	Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών & Σύνδεση αξιολόγησης εκπαιδευτικών

Journal	δάσκαλοι			συνδεόταν με υπερεκτίμηση. Τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας δεν σχετίζονταν συστηματικά με την ακρίβεια της αυτοαξιολόγησης.	μεία & τη φύση των σφαλμάτων στην αυτοεκτίμηση, ώστε να υποστηρίζεται η στοχευμένη επαγγελματική ανάπτυξη.	με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη
Fallon, L. M., Cathcart, S. C., Johnson, A. H., Minami, T., O’Keeffe, B. V., DeFouw, E. R., & Sugai, G. (2023)	ΗΠΑ Δείγμα: Μελέτη 1: n = 500 Μελέτη 2: n = 400 Μελέτη 3: n = 99	Πολλαπλές μελέτες, διερευνητική και επιβεβαιωτική παραγοντική ανάλυση.	Ανάπτυξη και αξιολόγηση του εργαλείου ACCReS για αυτοαξιολόγηση εκπαιδευτικών και καθοδήγηση επαγγελματικής ανάπτυξης	Το ACCReS ανέδειξε 3 υποκλίμακες και παρείχε στοιχεία συγκλίνοιας με μέτρα αυτοαποτελεσματικότητας. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να εκτιμήσουν το βαθμό στον οποίο ανταποκρίνονται σε πολιτισμικές ανάγκες, διαθέτουν επαρκή υποστήριξη/πρόσβαση σε δεδομένα και ενσωματώνουν κοινωνικοπολιτισμικά στοιχεία στη διδασκαλία τους. Παρέχει δεδομένα για στοχευμένες παρεμβάσεις επαγγελματικής ανάπτυξης.	Η σωστά σχεδιασμένη αυτοαξιολόγηση μπορεί να καθοδηγεί την επαγγελματική ανάπτυξη, υποστηρίζοντας στοχευμένες παρεμβάσεις και προάγοντας πιο δίκαια μαθησιακά αποτελέσματα.	Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών & Σύνδεση αξιολόγησης της εκπαιδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη
Q2 - Assessment for Effective Intervention						
Krasniqi, D., & Ismajli, H. (2025)	Κοσσυφοπέδιο. Δείγμα: n = 377	Ποσοτική Συσχετιστικός σχεδιασμός.	Διερεύνηση του ρόλου της συχνότητας ανατροφοδότησης στην επαγγελματική ανάπτυξη, τις στρατηγικές διδασκαλίας και την	Η συχνή ανατροφοδότηση σχετίζεται με μεγαλύτερη εκτίμηση της χρησιμότητας της, καλύτερη προσαρμογή των στρατηγικών διδασκαλίας, και	Η τακτική και εποικοδομητική ανατροφοδότηση ενισχύει την επαγγελματική ανάπτυξη και αυτοπεποίθηση των εκπαιδευτικών. Απαιτείται	Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών & Σύνδεση αξιολόγησης εκπαι-
Q2 - Educational Process: International	δάσκαλοι πρωτοβάθμιας και κατώτερης	Έρευνα-survey.				

Journal	δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης		αυτοπεποίθηση των δασκάλων.	υψηλότερη αυτοπεποίθηση και αποτελεσματικότητα στην τάξη.	παραιτέρω έρευνα για μακροπρόθεσμες επιπτώσεις σε διαφορετικά περιβάλλοντα διδασκαλίας.	δευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη
Walker, D., Patten, T., & Stephens, S. (2024) Q2 - Irish Educational Studies	Ιρλανδία (μετά το δημοτικό) Δείγμα: 4 ζεύγη δασκάλων.	Ποιοτική, επαγωγική, πολυμεθοδική μελέτη περίπτωσης. Ερωτηματολόγιο, ημιδομημένες συνεντεύξεις, στοχαστικά αρχεία καταγραφής	Διερεύνηση της εμπειρίας των δασκάλων από ομότιμη παρατήρηση (peer observation) και επίδραση στη στοχαστική πρακτική και επαγγελματική ανάπτυξη.	Η παρατήρηση από ομοτίμους προάγει στοχαστική, πρακτική, εξατομικευμένη μάθηση, ενίσχυση συλλογικότητας προσωπικού και αυτοαποτελεσματικότητας. Μειώνει την αίσθηση απομόνωσης και ενισχύει την επαγγελματική συνεργασία και ταυτότητα.	Η ομότιμη παρατήρηση μπορεί να ενισχύσει τη συλλογική μάθηση και αυτοαποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών. Απαιτείται υποστήριξη για την ανάπτυξη στοχαστικών δεξιοτήτων και περαιτέρω έρευνα για τη σχέση με τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη.	Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών & Σύνδεση αξιολόγησης εκπαιδευτικών με ενδυνάμωση και επαγγελματική ανάπτυξη